Ն 674 — 1887 ՕԳՈՍՏՈՍ 23—24 ԲԱԶՄԱՐ—ԲԱԶՄԱՐ ԷՐԹԵՎՈՒ — 1304 ՀԻԼԻՍԱԿԱՆ 16 — ԻՒԶԻՒՆՑԻ ՄԷՆԷ

40 ԲԱՐԱ

ՀԱՐՈՒՏԵՒ ՀԱՐԳԻՅԷ

40 ԲԱՐԱ

ԲՈԼՈՐԻԳԻՑԷ ՄԻԼԻՈՑԷ ԹԻՒՃԱՌԻՑԷ ՍԱՐԱՖԻՑԷ ՎԷ ԻԼՄԻՑԷ

ԵՐԵՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆԵՐԸ

	12 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ
ՍԹԱՄՊՈՒԼ	200 ղշ.	105 ղշ.	55 ղշ.
ԹԱՇՐԱ	240 »	125 »	

Մէջիտիէյ 20 ղրուշտան

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԵՐԸ

1ինչի, 2ինչի վէ 3ինչի սահիպէ ղրշ. 6
4թուենիւ սահիպէ 11մ 10ք. հս. » 3
Մէվատոը նաֆիյա տարի պէնտէր մէճմանէն դապուլ օլունմագ վէ տէրճ օլունմայան էվրաղ իտուէ օլունմայա-ճաղ տրը։

Իսարէխանէսի, Սթամպօլտա Գապը Ալի հատտէսինտէ նումէրո 20 ՀԻՎԷՍԷԿԵԱՆ ՄԱԹԲԱՍԱՐՆՏԱ տրը։ Գեազիթէի մէվատտ հաղգդնտա կազէթանըն սահիպ վէ մէսուլը ՑԻԳԻԱՆ ՀԻՎԷՍԷԿԵԱՆ միւրաճաաթ օլունա։

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Բրէնս մատտէսինի պէր հիւմմէթ խիթամա իյսայ իլէ պէրապէր Պուլկարիսթան մէսէլէսինին ֆալ ու կարիսթան մէսէլէսինին Ռուսիա վէ Ինկիլիթէրա վէ Իթալիա տէվլէթէրինէ թավսիյ իչուն Այէմանիա տէվլէթինին թէվասսութը լիզումը պիտիրմէքտէն իպարէթի օլուպ, տէվլէթը միւշարէլէյհանը՝ պու թէվասսութը վատ էյլէմէյ օլարը տախի սուրէթը մէվմուգէտէ բիվայէթի իտիլմէքտէ տիր։

* * *

Սրամպուլը մալիմաթը մէվսուդէսինէ կէօրէ, բրէնս Ֆէրտինանտն գարիպէն Եվրօպայա սէյահաթ իտէճէյինէ տարը օյան հավատս՝ չիմտիլիք պէէսաս օլուպ, միւշարէյէյ՝ եագրնտա Պուլկարիսթան վէ Շարգի Բումէլիյի քէչթ ու կիզարլա, խասսէյէն Շումնու, Վարնա վէ Պուրկազ չէհրլէրինի զիյարէթ իտէճէք իմիշ։

Բրէնին Եվրօպայա տախի սէյահաթ իթմէսի միհիմէմիլ իսէ տէ, պու սէյահաթ պիր ադ վագթ տահա օսնդրա վուգուս կէլէճէք իմիշ։

Թուրքէտ տախի օգունտրըլնա կէօրէ, բրէնս Ֆէրտինանտ՝ ինթիխապը թաստիգ իթտիրմէք իւզրէ Եվրօպա տէվլէթլէրի նէզտինէ ադիմէթ իտէճէք, վէ էկէր ինթիխապրնին թաստիգ իտիլմէսի ահնամէրը միւգթէգասրնան իսէ, քէնտիսի տախի արտըգ Պուլկարիսթանա ավտէթ իթմէք արզուսընա օյմատըղընը պէյան ու իլան իտէճէք, վէ պու սուրէթլէ Պուլկար մէսէլէսի էսկի հալինէ կէլէրէք արտըգ դաթի պիր սուրէթը թէսվիյէ պուլընմագ իմիշ։

* * *

Նայէ Ֆրայէ Բրէնին Սոֆիա մուխպիրի պէրմէճնը ամի եաղընը տը։

Պուլկարլար՝ էր նէվի խարիճի թէսարրուզաթա սիլահլա մուգավէմէթ իթմէյէ գարար վերմիշ կիպի կէօրինիյօրլար։ Խարիճիյէ նաղրը (սապրգ) Մ. Նայէվիչ՝ պանա խիթապէն կէյէն կիւն չէօյլէ սէօյլէտի։

«Էկէր սիլահա միւրաճաաթա մէճապուր օլուր իսէք, այնագճարնա էօվէգտէն իսէ, մուգատտէս տավտրը մերճէ միւտաֆաա իտէճէյէր։»

Պուլկար հիւքիւմէթինին միւտաֆաա բյանլարը հագդընտա խարիճիյէ նաղրընտան հիչ պիր թաֆսիլաթ ալմայա միւգթէտիր օլամատըմ իսէ տէ, մէսուլիյէթլէրի ադ օյան թէրէթիւպ իտէն մէմուրին իլէ Այէմանճա սէօյլէյէն պաղը զապրթանտան՝ Պուլկարիսթան էթրաֆ ու ճիվարընդն թագվիյէ իտիլմէքտէ օլարընը, վէ հէր նէվի իհթիմալաթա գարշը թէտապիրը միւհիմմէի հարպիյէ իթթիխազ իտիլտիկինի խապէր ալտրմ։

* * *

Էվվէլքի կիւնքի թարիխէ Շարգի Բումէլի հուտուտրնտա Մուսթաֆա Բաշատան պէրմէճճը ամի եաղընը մէրճ տը։

«Պուլկարիսթան տախիլինտէն վարիտ օյան սօն խապէրլէր՝ տախիր էմարէթտէ բէք պէօյուք պիր հէյէճան հիւքմֆէրմա օլարընը միւպէյին տիրլէր։

«Սոֆիա վէ Ֆիլիպէտէ պուլունան Պուլկար թապուրլարը՝ էմարէթին հուտուտը միւխթէլիֆէսինէ բէյտերբէյ սէվգ իտիլյօրլար։

«Բրէնս Ֆէրտինանտը գարիպէն Պուլկարիսթանը տէվր իթմէք պէհանէսի իլէ Սոֆիատան հարէքէթլէ Վիէննայա կիտէճէկի մէվսուգէն բիվայէթ օլունյօր։

«Էկէրէք Պուլկարիսթանտան վէ Ռումէլիի Շարգիտէն հիճրէթ իտէնլէրին մրգտարը կիւնտէն կիւնէ թէզայիւտ իթմէքտէ տիր։

«Պուլկարիսթան վէ Ռումէլիի Շարգիտէ թէտապիրը ճէպրիյէ իճրա իտիլէճէկի հագգընտա Պուլկարլարճա գանատթ հասրլ օլտուղը՝ եազճրլարընը իֆատաթընտան անլաշըլըյօր։

«Մէվսուդէն ըիվայէթ օյունտարընա կէօրէ, բրէնս Ֆէրտինանտըն Պուլկարիսթանտան չրգմասը լիզումը՝ Լոնտրա գապիտէթօսը թարաֆընտան տախի պու քէրրէ քէնտիսինէ իսթար խոտիմիշ տիր։

* * *

Նայէ Ֆրայէ Բրէնին գավրինճէ, Պուլկարիսթան հիւքիւմէթի՝ Շարգի Բումէլի վիլայէթի վերկիսինէ մահսուսպէն 190,000 Օսմանը ղրաար իթթասընա հաղրը ու ամատէ իտիկինի Պաղը Ալիսէ պիլիրմիշ իմիշ։

* * *

Նէմչէ-ՆԷՆին մալիմաթընա կէօրէ, պիլիճիմէ տիվէլը մուազամանըն պիլիթիգագ Պուլկարիսթան Մէսէլէսի հագգընտա իթթիխազ իտէճէքլերի թէտապիրէ գարշը Պուլկարլար մուխալիֆէթի իտէրլէր իսէ, տէվլէթը Օսմանիյէ մուգաբրէրթը տիվէրլիյէի իչճապ իտէ թէտապիր իլէ գապուլ իթտիրէճէք տիր։

Տէվլէթը Օսմանիյէնին թէտապիրը լաղմէ իթիխազ իթմէսի՝ ումմամ տիվէլը մուազամանըն միթթէֆիգէն գարար վերմէլէրինէ միթթէվագդրի տը։

* * *

Ժուրնալ դը Սէն Բէթերսպուրգ՝ Պէրլին ահնամէսի քէչենէլէմեէքիւն հիւքմինտէ գալաճագ օյուր իսէ, Պոսնա վէ Հէրսէկին տէվլէթը Օսմանիյէ իատէսի վէ Տօպրուճանըն տախի Ռուսիայա իլհագը լազմ կէլէճէկինի պէյան իտիյօր լաբին Ռումանիանին էլինտէն Ռուսիանին ալտրը Պէսարապիա դրթասընը լազբրտրսընը պիկէ իթմէյօր։

* * *

Բրէնս Ֆէրտինանտըն վալիտէսի բրէնսէս Դէլմանթինին եագրնտա Սոֆիայա կիտէճէկինի կէյէն կիւն եաղմշ իտիր։

Բէօնէնէ Զաֆրոնէն գավրինճէ, միւշարէյէյհա՝ օղու իլէ Զար պէյինտէ իթթիլաֆը էթքեար հուսուլինի գօյալաշտրրմագ իւզրէ բրէնս Ֆէրտինանտա Օրթաօգու մէզհէպինի գապուլ իթտիրմէք նէյէթինտէ իմիշ։

Գրպրրս առասընտա գապրթաճա մէսէլէյէրտէ Ինկիլիզ իտարէսի իպրաը թէքբասիլ իմմէքտէ օլարընդնտան, իտարէի Օսմանիյէ զէմանընտա նատիրէն վուգու պուլան գաթլ վէ ճնայաթը սարիբ բէք սզդ վուգուս պուլմադա պաշամշը տրը։ Ինկիլիզլէր՝ չէֆֆճի էհալիյէ բէք զիյատէ իրրասը մազարրաթ իտէն պու հալի քէօրլիւլէրին զարուրէթ ու սէֆալէթինէ ամի ու Պուլկարիսթանը զանընտա պուլունտրդրը պէյան էյլէմիշ տիր։

* * *

Օսմանը վէ Սրբոյ իլթիսագ խաթլարընը թէֆէրրուաթը հագգընտա Սրբոյսթան հիւքիւմէթիյէ ադտ օլունան մուգավէլէնամէ՝ խաքիսի Շահանէյէ արզ իտիլմիշ օյմաղլա, իրատէի Սէնիյէնին պու կիւնէրտէ սուտուր իտէճէյի իշիտիլմիշ տիր։

Վրանիատան Սէլանիքէ գատար թէմմոտ իտիլէն չիմէնտրքէր խաթթընը իշլէթտիրիմէսինէ պաշանմասը լուզումը՝ Պաղը Ալի ճանիպէնտէն Սրբոյսթան հիւքիւմէթինէ պա նօթա իսնթար օլունմշ տը։

Գօբէնհագտան այրնան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, ախիրէն չէհրը մէզքիւրէ աղիմէթ իտէն Ռուսիա իմբրաթօրը՝ էնանի սէյահաթընտա սօ-ուդ ալմշ օյարզընտան, չիմոի խասթա եաթմագտա իմիշ։

Տէրսաատէթ Թիճարէթ Օտասը կաղէթասընտա օգունմուշ տրը։

«Ռումէլի տէմիր եօլարընդն Պանդը Օսմանիյէ ֆիրուխթը ղրմընտա Մ. Հիրշ իլէ պանդը մէզքիւր իտարէսի միյանընտա ճէրէյան իմմէքտէ օյան միւզաբէրթրն էբէյիճէ իլերիյէմիշ օյարը՝ Բարիզտէն ալընան խապէրլէրտէն անլաշըլմշ տրը։»

Վիէննատաքի Ալէքսանդէ Ցանուն կաղէթասընդն պէյանընա կէօրէ, Սալիգպէրի գապիտէսընդն մէվգիսի սարսրմշ օյուպ, ախիրէն վուգուս պուլան ինթիխապաթը միխթէլիֆէ՝ պունա տէլիլ ու իսպաթ սարլապիլիր։ Լօրտ Սալիգպէրի՝ Իրլանտա մէսէլէսինտէ սէրզէսթ (լիպերալ, Կլատսթօն) ֆրգասընտան այրլան վէ ինթիհասոը ըթլաղ օլունն լօրտ Հարթինկթօն իլէ Մ. Զէմպէրլէյինին գուվվէթ ու միւզահէրէթիյէ պարդը գալապրլէճէք օլուպ, էկէր լիպերալ ֆրգասընդն պիր դրմընտան կէլէն պու մուավէնէթ դալպ օլուր իսէ, լօրտ Սալիգպէրի քէնտիսի տէ մէվգիսինի դայալ իտէճէք տիր։ Մ. Կրլատսթօն՝ էէնիտէն քէպաք նուֆուզ իթմէյէ պաշլայրպ, Բուրլէր (մուհաֆազաքարար) մաղամ հիւքիւմէթտէ դալմագ իչուն միւշարէյէյհ տիրլօմաթը (կլատսթօնը) ինթիյարլրընդնտան պաշգա պիր շէյէ կիւվենմէյզլէր, զրբա միւտտէթը հայաթընճա Իրլանտա խլաֆաթը ազիմէսինի գուվվէտէն ֆիրլէ չէգարմասընա Մ. Կլատսթօնընդն ետ ալընըզ ինթիխապրընը մանի օլաճաղը միւհթէմիլ տիր։

Զէթինէյ Օսմանը սէֆիրի ճէվատ բաշա հաղրէթլէրի՝ Պաղը Ալիէն պլարդը էմր իւզէրինէ Գարատաղ թահտիտը հուտուտ մուամէլէսինտէ հաղրը պուլրնուզ տան սօնրա Զէթինէյէ ավտէթ էյլէմիշտիր։

ԹԷԼԵԳՐԱՖ

Սօֆիա 3 սեպտ.

Մէճլիսը վիւքէլա՝ տիւ ադամմ բրէնս Ֆէրտինանտը թահտը բիրսէրինտէ ադտը իթթիխա իթմիշտիր։

. . . . . .

Պրիւքսէլ 3 սեպտ.

Նոր կաղէթասընդն պէյանընա կէօրէ, Պուլկար մէսէլէսինէ տարը գապինէթօյար արասընտա էլան ճէրէյան իթմէքտէ օյան միւգաբէրթի ուզուն միւտտէթ տէվամ իտուպ, միւշքիլաթը օյաճագ տը։

Բէթէրսպուրգ 3 սեպտ.

Սէնթ կաղէթասընդն թէէմինէն պէյանընա կէօրէ, հինը հաճէնտէ պիր Օսմանը օրտուսը վասէթասրյա ժէնէրալ Էշրէնօրթա միւավէնէթ իտիլէճէկինէ տարը զուհուր իտէն հավատս, վէ Պուլկարիսթանդն Օսմանը վէ Ռուս ասքերի թարաֆընտան իչղալ օլունմասը իչչուն Օսմանը վէ Ռուս հիւքիւմէթլէրի արասընտա պիր ինթիլաֆ հուսուլէգլիր օլորընընտան տարը զուհուր իտէն չայիա սահիհ տէյլ տիր։

Թէհէրան 3 սեպտ.

Զիլիֆդար գուրպինտ հէրաթ (Աֆղան) ասքերի իլէ Ռուս ասքերի միյանընտա ուճաղ թէֆէք միհարէպէլէր վուգու պուլմիշ տրը։

Սոֆիա 4 սեպտ.

Սօպրանիէ ինթիխապաթընդն հոկտեմբեր 9տա իճրա օլունմասընա գարար վերիլմիշ տիր։ Իտարէի էօրֆիյէ սեպտեմբեր 8տէ լաղվ օլունաճագ տը։

Լօնտրա 4 սեպտ.

Մէճլիսը մէպուսանտա ադատէն Մ. Թանէր՝ Պաղը Ալինին՝ ժէնէրալ Էշրէնօրթա տարը Ռուս թէքլիֆինի գապուլ իտուպ իթմէտիկինի, վէ պու ժէնէրալին վուգուբ միհթիլ օլան մէմուրիյէթի Պէրլին ահնամէսինէ մուվաֆրգ օլուպ օմատրդրը սիվալ իթմիշ օյմաղլա, խարիճիյէ միսթէյարը Սրբ Ճ. Ֆէրկիւսօն՝ Մ. Թանէրին սիվալինէ պու սրբատա ճէվապ վերմէք մինասիպ օլմատըդը զանընտա պուլունտրդրը պէյան էյլէմիշ տիր։

Ալիսիմ Մելհամէ էֆենտի

Պու կիւնքի նիւսխէմիզին թէվճիհաթ սրբասընտա մաէլմէճմունիյէ տէրճ ու իլան օլունտրդը վէճճէլ, Յույունը Ումումիյէ միտիրի Սէլիմ Մելհամէ էֆ. հաղրէթլէրինէ պու քէրրէ թարաֆը հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն թէպտիլէն նիշանը Օսմանիյէնին 3ինճի բիւմպէսի իհսան պուրրըմշ տրը։

Եֆէնտիի միւշարէյէյհ հաղրէթրի հէնուզ կէնճ եաշընտա իքէն պիր խայը միհիմմ մէմուրիյէթլէրտէ պուլունտրդտան սօնդրա, Յույունը Ումումիյէ նաղը մէմուրիյէթ իթտիքատ տախի, իտարէի մալիյէհանը թէզեիտը վարիտաթը եօլընտա պիր թադրմրէյը սահպէր պէյան վէ թէտապիրը մուէսսիրէ իրաէ ու խպրաղ իթմէսիյլէ իտարէի մուամիլէյհայէ վէ հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ խրտէմաթը ադիմէի սատրգանէտի սէպգաթ իթմիշ օյմասընա միւքեաֆաթէն իչպու. իլթիֆաթը Սէնիյէյէ մաղհար պուլրրըմշ օյմաղլա, էֆէնտիի միւշարէյէյհ հաղրէթլէրինին պէօյլէ պիր թէվճճիւհը ադիմէ նալիյէթ ինտոյը էյֆաի ըէսմի թէպրիք վէ պէյանը մէմուունիյէթ իտէր, վէ տահա նիչէ իթթիֆաթ վէ թաաթթուֆաթը Սէնիյէյէ մաղհար պուլրրըմասընը թէմէնին էյլէրիրիզ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Վիէննա Մխիթարեան Միաբանութիւնը թարաֆրնտան թէէլիֆ օլընան Հարգ. Աճուրեայ նամ բիսայէի մէվգուտինին սեպտեմբեր նիսսխսի նէշը օլընմշ տրը։

Իչպու նիսսխէտէ, Վենետիկ Մխիթարեան վանքը Աբրահայրը Կիւրեղեան Ֆաղ. Իգնատիոս Արքեպիսկոպոս իլէ Վիէննա Մխիթարեան վանքը Աբրահայրը Այտընեան Ֆաղ. Արսէն Արքեպիսկոպոսն կէյէնտէ թարաֆը հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն Մէճիտիյէ նիշանը զիյանընա նակլ օլմալարընտան տօպայը մաղամ թէպրիք վէ թէշէքքիւրտէ պիր ֆգրա տէրճ իտիլմիշ օյմաղլա, չայանը միւթաչէ օլան ֆգրայի մէզքիւրէ պէթթերճէմէ պէր վէճճը ամի նագլ օլունուր։

«Եվքէթլու Սուլթան համիտ Խան էֆէնտիմիզ հաղրէթլէրինին ճիւլուսը միյամին մէնուսը հիւմայունլարընտան պէրու պիճճիմէ թէպտա վէ զիյրրտեսթանընը ռիֆահ վէ սաատէթ վէ իւմման ու թէրաքգիսի իչչուն իհսան վէ իսպազլ պույուրտրգլարը էլթաֆ ու հնայթը Սէնիյէ վէ թէտապիր ու թէրթիպաթը ճէլիլէլերի ճալիպրհայրէթի վէ շիւքրանրմշ օլարընը կիպի, զիյրը ճէնահը Բատիշահիյէրինտէ պուլունան Էրմէնի միլլէթինին իւմման ու թէրաքգիսինէ սահ ու դայրէթքէյ իքի Միխթարեան թարիգաժլարը բէհալերի Կիւրեղեան վէ Այտընեան սերբիսքորոսլարա Նիշանը զիյանլար իհսանրյա պու քէրրէ վագը օլան իլթիֆաթը ճիհանտերէճաթը Սէնիյէյէրինի տախի պիր սուրէթը ֆէվգէլզայէտ հիւսնիւ թէլագգի իտէրիզ։

«Մումիպէյհիմա սէրբիսգորոսլարը պէօյլէ պիր իլթիֆաթը ֆէվգէլզայէ նախիյէթլէրինէն տօլայը պէյանը մէմուունիյէթլէ պէրապէր, մումիպէյհիմա բուհանի թարիգաժլարը (Միաբանութիւնլարը) քէնտի գուվվէտ ճիզիյէլէրիյէ հէր ան ու զէման տէվլէթը Այիէի Օսմանիյէյէ իրթայէ սայ ու զայրէթ իթտիքլերի խրտէթի լութֆէն ֆարգ ու միւշահէտ վէ թագտիր պույուրան զաթը հաղրէթը Շէհրիյարիյէ տախի մինդայրը հատտին խալիսանէ արզը չիքրան վէ մահմիտէթ միւսարէաթ իտէրիզ։

«Քէզալիք մումիպէյհիմա Աբրահայրարրն պու իլթիֆաթա նախիյէթլէրինէ սէպէպ վէ վասէթա օլան Կաթողիկոս վէ Բաթրիգ Բիւթպէթլու Ազարեան էֆէնտի հաղրէթլէրինէ տախի վաճիպէտէն օլարընը իւզրէ պէյանը թէչէքքիւր իտէրիզ, զիրա Բաթրիգը միւշարէյէյհ հաղրէթլէրի՝ պիր իսթիտաի մախսուսա նազարը տիգգաթը հաղրէթը Բատիշահիի տավէթ էյլէյէրէք, իչպու իլթիֆաթը Շէհրիյարինին վուգուբնա սեպէպ օլմուշ տրը։ Պու սեպէպտէն տօլայը Կաթողիկոս վէ Բաթրիգը միւշարէյէյհ հաղրէթլէրի՝ իքի Միաբանութիւնլար թարաֆընտան քէմալը միննէթարի իլէ տայմա եատ ու թիզքեար օլընաճագ տրը։»

Էվվէլճէ իլան օլընտրընը իւզրէ, Վենետիկ Մխիթարեան Ս. Ղազար վանքը Աբրահայրը Կիւրեղեան Ֆաղ. Իգնատիոս Արքեպիսկոպոս՝ տիւնքի բաղար կիւնտու Օրթաքէօյտէ էրմէնի Դաթօլիք Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ քիլիսէսինտէ մութանթան պիր սուրբէթտէ Դուտտասը Շէրիֆ թագտիս իթմիշ վէ պու այինը ըուհանիտէ զիւքիւր վէ իւնատան պիր խայլի ճէօմաաթ հաղրը պուլընմիշ տրը։

Ալինը մէզքիւր խիթամընտա բուհանի մումիպէյհ՝ ալայ իլէ քիլիսէնին իհթիսալինտէ քահին մէքթէպէ կէօթիւրիւլիւպ, ճէմնաթ տախի արդասը սրբա մէքթէպը մէզքիւրէ ազիմէթլէ եօգարրի սալնտա թէճէմմիս օլընմշ, վէ օրատա իզզէթ ու իքրամաը օյընտրընը սրբատա հուզզարտէն Մալխասեան էֆէնտի քիլիսի հէյէթի նամինա, վէ Շիչմանեան Զարեհ էֆէնտի Վեհետիկ Ռափայէլեան մէքթէպի թալէպէլի գատիմէսի նամինա, վէ Գուրգէն Ցակոբ էֆէնտի տախի մուալլիմինը միլլէթ նամինա մումիպէյհ Աբրահայրա խիթապէն իյրատը մէգալ էյլէմիշ օյարգաբրընան, կիւրեղեան ֆաղ. Իգնատիոս Արքեպիսկոպոս տախի հալ ու մէվգիէ միւնասիպ սուրէթտէ իթաի ճէվապ իտէրէք, հագգընտա իպրաղ իտիլէն թէվճճիւհ Ս. Գրիգորի Վեհետիկ Ռափայէլեան մէքթէպի թալէպէլի գատիմէսի նամինա մումիպէյհ Գրիգոր Էֆէնտի Ալանեան մէքթէպի թալէպէլի գատիմէսի նամինա մումիպէյհ՝

ՍԷՏԱՆՏԱՆ
ԷՎՎԷԼ ՎԷ ՍՕՆՐԱ

Բոլիթիգաի խարիճիէյի ումումիյէտէ օլ ինդբլատաթը աղիվի վուճուտէ կէթիրմիշ օլան Սէտան վուգուաթը, կէչիճի պիր շէյ օլմաբդ, ումումմ Էվրօբանըն տախիլի վէ խարիճի ահվալինտէ պէօյիւք օեռունլար իճրա իլլէմիշ վէ պունտան սօնրա տախի խայլի միւտուէթ իճրա իտէճէք օլան Ֆրանքօ-Ալման ղըտուիյէթինին պիր էսէրի միւհիմմի իտի։ Վէ պու էսէր սօն էսէր օլմաբդ, միւթէսէլիլէն տահա նիչէ Սէտան վուգուաթլարընա եէնի պիր գարուայմշ օլսուղու տա մալիւմ օլսուղունտան, պունտան սօնրա վազը օլաճագ հալլէրէ տէ հաղբրլանըլմասը իչուն, Սէտան վուգուաթընտան զիատէ մէզբիւր վուգուաթա սէպպիյէթ վէրէն հալլէրէ Էվրօբաճա պէօյիւք պիր էհէմմիյէթ վէրիլմիշ, վէ պու էհէմմիյէթին նէթիճէսի օլարագ, Սէտան վուգուաթընն բոլիթիգաճա վէ ասքէրիճէ հալլէրի իւզէրինէ միւթէատտիտ քիրթապլար նէշը օլունմուշ վէ էլան տա պիր եանտան նէշը իտիլմէսինէ տէվամ օլունմադտա տրը։

Սէտան իւզէրինէ նէֆսի Ալէմանիատա նէշը օլունան էն միւքէմմէլ էսէրլէր, պայլըճա անրն ասքէրիճէ հալլէրինտէն պահա իթմէքտէ օլտուղլարընտան, պունլարրը էհէմմիյէթիտէ, զիատէ էրպապը ասքէրիյէ իչուն տիր, նէ թէքիմ էրպապը բոլիթիդա իչուն։

Ֆրանսատա նէշը օլունան քիթապլար իսէ, կէրէք ասքէրիճէ վէ կէրէք բոլիթիդաճա պէօյիւք էհէմմիյէթի հայիզ էսէրլէր օլմաբդ, ասքէրիճէ հալլէր իւզէրինէ Ալէմանլարընքինտէն բէք էնտա վէ բէք գուսուր պիր մալիւմաթ վէրմէքտէ, վէ բոլիթիգա ճիհէթինտէն վէրտիքլէրի մալիւմաթ տախի, ահվալը ումումիյէտէն զիատէ Ֆրանսանըն ահվալը տախիլիյէսինէ միւթալլիդ տէրլէր, վէ պունլար տախի, միւէլլիֆլէրինին բոլիթիդաճա ֆըրգալարը նազարիաթը խուսուսիյէլէրինէ թապի չէյլէր օլսուղլարընտան, պիրիպիրլէրինէ միւթէադդիտ, վէ քիմիսի Ուչինճի Նաբուլէօնուն լեյհինտէ վէ քիմիսի տախի միւշարէլէյհին ալեհինտէ թէրթիպ խտիրմիշ չէյլէր տիրլէր։

Պու հալտէ Ֆրանսըդ էսէրլէրինտէն տախի, տօղրու վէ միւքէմմէլ պիր մալիւմաթ էտինմէք, շիմդիյէ տէկին բէք ազ պազիլ օլամամշ տրբ։

Ֆագաթ սօնրատան սօնրայա, Ինգիլիթերատա նէշը օլունան քիթապլար, պեթրաֆինէ թէրթիպ խտիրմիշլէր, վէ իչին հէմ ասքէրիճէ վէ հէմ տէ բոլիթիդաճա հալլէրի իւզէրինէ միւքէմմէլ վէ տօղրու պիր մալիւմաթը հայիզ պուլունմուշ օլտուգլարընտան, Ալէմանիատա նէշը օլունան վէ եանընդբ ասքէրիճէ հալլէրի իւզէրինէ պահա խտէն էսէրլէրտէն վէ Ֆրանսատա նէշը օլունուպ տա կէրէք ահվալը ասքէրիյէ վէ կէրէք ահվալը բոլիթիդիյէ իւզէրինէ բէք մուղազ մալիւմաթլար վէրէն էսէրլէրտէն զիատէ, մէզքուր պիթարաֆինէ Ինգիլիզ էսէրլէրինէ էհէմմիյէթ վէրիլմէսի իչուն տահա իտիյաճ իտէյօր։

Եաշարդըմըզ տէվրին զատէրի իւզէրինէ բէք պէօյիւք պիր թէէսիր բէյտա իթմիշ, էլան տա իթմէքտէ օլան, վէ տահա տա զիյատէսի իլէ իտէճէյի բէք իհթիմալտէն պուլունան պէօյէ պիր ազիմ վուգուամ՝ իլէրուսի վէ կէրուսի իւզէրինէ պիզիմ էրպապը մէրագա վէ էհլի բոլիթիգայա տախի ազ չօգ միւքէմմէլ պիր ըշրդ վէրէպիլմէք իմքան իլէ, պիզ տախի պու կիւնտէն իթիպարէն բէյտէրբէյ վէ «ՍԷՏԱՆՏԱՆ ԷՎՎԷԼ ՎԷ ՍՕՆՐԱ» սերլէվհասը թահթընտա տեվամի պիր հիքայէյ թէչպիւս իտիպ, վուգուաթ վէ միւթալէյա տաիր ֆրգրալարընը եաբընդ մէզքուր Ինգիլիզճէ էսէրլէրտէն թօրլայաճագ իսէք տէ, ագրմիղրն էրէպլէրտի գատար քէնտի միւթալէաթը աճիղանէմիզի տախի մինղայրի հատտին միւնասէպաթ ալան վէ լիւզումտէն կէօրիւնէն սըրաբատա իլավէ իտէճէյիզ։ Վէ պիզիմ իլէ չօգլուգ միւնասէպաթը պուլունմայան ասքէրիճէ թէֆէրրուաթլարտան տախի միւմքին մերթէպէ լեճթինապ իտէճէյիզ տիր։

ՍԷՏԱՆՏԱՆ
ԷՎՎԷԼ ՎԷ ՍՕՆՐԱ
1

Պիրինճի սրնրֆտա պաթթալ վէ տէհչէթլի զըրհլրարա ուչաճագ գանատ վէրմիշ կիպի հարէքէթ գուվվէթի վէրէն մաքինալարնէ՝ գատար մէֆրէթ վէ նէ՝ գատար պէրիպիրլէրինէ կէչմէ գարմագարը չէյլէր օլսուրլար։ Հալ պու քի պու տէհչէթլի մաքինայը տա հարէքէթէ կէթիրէն, ուփաճդ վէ թէք պիր գօլ տրբ, վէ պիր թէք ատէմ պիր քէրէ պու գօլա տօգունտրզընտա մէմլէքէթ գատար պէօյիւք զըրհլըմը իլէրու սիւրէն օլ մէֆրէթ վէ գարմագարը մաքինա, տախնսաթ կիպի նիղամը սուբէթտէ հարէքէթէ պաչլամայա, վէ «Ֆուր» էմրի վէրիլէնէ տէկին եինէ նիղամը սուբէթտէ հարէքէթէ տէվամ իթմէքտէ տիր։

Իչթէ 1870 սէնէսինտէ Ֆրանսա հուտուտրը կէչէն Ալէմանիա օրտուսու տախի, ինթիգամ ճիհէթի իլէ թրպգը էօյլէ պիր մէֆրէթ մաքինա գապկինտէն պուլունը, պիր միլլօն նէֆէրի թէճավուզ իտէն վէ միլլէրճէ մէսաֆէյէ եաբըլմըշ օլան պու տէհչէթլի օրտու, պիր թէք ատէմին չըղտրը բլան իւզէրինէ ատէմա պիր պէօյիւք ասքէր կիպի նօգթասը նօգթասընա նիղամը սուբէթտէ հարէքէթ իթմէքտէ, վէ հարպ էնասընտա զարուրի օլան պազը բլան թէպէտտիլլէրինէ տէ, հայրէթտէ գալնաճագ պիր տօղրուլգա իմթիաալ իթմէքտէ, հիչ պիր եանլըշ անլայշ վուգու պուլմամագտա, իմտատ թալէպ օլշան թարաֆա ագբպկինտէ իմտատ եէթիշմէքտէ, հարէքէթ տօղրուլըղը վէ չաբուգլուգ ճիհէթինտէ ասքէր վէ զապրթան՝ ատէթա պիրիպիրլէրի իլէ բէգապէթէ չըդըշմադտա, էլհասըլ թէքմիլ Ալէմանիա օրտուսունտա, միւքէմմէլ նիզամ, զայրէթի ասքէրիյէ, ճէսուրլուգ, վաթանբէրվէրլիք, ֆէվգէլատէ թալիմու թէրպկյէ, վէ գրալ հաղբէթէրինտէն թուի տա, էն ատի նէֆէրէ վարընճայա գատար էֆքեար պիրլիյինտէն վէ եէքտիկէրինէ բէգապէթտէն պաչգա պիր շէյ կէօրիւնմէմէքտէ իտի։

Ժէնէրալ Վոն Բունուն հաղբրլամշ վէ ժէնէրալ Մօլթքէնին տէ գուլլանմագտա օլարդը օրտու, իչթէ պու իտի։

Բէն հուտուտրը թէճավուզ իթմէք իչուն եօլա չրդմշ ֆագաթ հուտուտրն պէրի թարաֆընտա պինինէֆս քէնտի քէնտիսինի միւտաֆայա մէճպուր դրլընմշ օլան Ֆրանսըդ օրտուսու իսէ, զաթէն քէնտիսի բէք ազբդ օլտրդը հալտէ, քէնտինին ագալլի իբի միւլի, տահա էլի թալիմի, վէ տահա ալէա գոմանտալար թահթընտա պուլունան Ալէմանլարա գարշը տէօյիւմէքտէ իքէն, հիչ տէյիլ իսէ Էվվէլինտէն թէրթիպ իտիլմիշ միւքէմմէլ պիր բլան իւզրէ տէ հարէքէթ իթմէյիպ, ախշամ թէրթիպ խտիրմիշ վէ սապահլարն պօզուլմուշ պիր թագբմ պիրիպիրլէրինէ միւթէնագբս վէ մէճհուլ բլանլար թահթընտա հարպ իթմէքտէ, վէ տահա տա ֆէնասը օլարագ, լեվազիմաթ, ճէպհանէ վէ հաթթա եէյճէք սրգընթրլարը պիլէ չէքմէքտէ իտի։

Եէ հասը մէտէնի միլլէթլերին թարիխի ասքէրիյէլերինտէ, օլ տէրեճէտէ նիզամը պիր օրտու հուզուրունտա, պու տէրեճէտէ տախի նիզամընը պիր օրտուներն էնտալի կէօրիւմմիշ իտի տէնսէ ճաղ տրբ։

Իչինճի Նաբուլէօն վէ քէնտի միշավիրլէրի, Ֆրանսըդ միլլէթինի աչիքեար պիր խարապկյէթէ կէօթիւրէճէք էօյլէ պիր մէֆրէթ մաքինա գապկինտէն պուլունը, պիր միլլօն նէֆէրի թէճավուզ իտէն վէ միլլէրճէ մէսաֆէյէ եաբընմշ օլան պու տէհչէթլի մէսաֆէյէ, ուչ ամսէ գատար իճրա թէբլիթի իթմէքտէ տիրլեր։

Մուգատտէմ նէվինտէն օլարագ վէ մուխթասարէն պու դատարընը զիքը էլլէտիքտէն օրտրա, իպթիտան զուհուրինտէն պէրու ասըլ վուգուի հալին հիքայէսինտէ միւպաչէրէթ իտէլիմ։ Վէ պագալըմ Ֆրանսըդլար նէ՞ իչուն իքինճի պիր եէնայա կիթմէք իւզրէ եօլա չրդարլար, վէ նէ՞ սէպպկյէր իլէ քէնտի քէնտիլերինի պիլտէն պիրե պիր իքինճի Վաթէրլօտա պուլտրլար։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Վեհ. Սուլթանին երդանկաբեր գահակալութեան տարեդարձը գեղեցիկ և բաղձացեալ առիթ մ՚ընծայեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ առոտս Նորին Կ. Վեհափառութեան թարգման կանգնելու այն երախտագիտական սրտաղեղ զգացմանց, զորս բազմադարեան հաւատարիմ Հայ ազգը կը տածէ Իւր Օգոստափառ և նուիրական անձին նկատմամբ։ Վերջին ժամանակներս իրարու յաջորդող աղետից առջեւ, այն է՝ մարդակուլ սովու մը սպառնալեաց, և աստ և ի գաւառս պատահած աղետալի հրդեհներու անթիւ շարեաց հանդէպ, մեր Օգոստափառ Վեհապետին ցոյց տուած անանձնական հոգածութիւնն, արդիւնք Իւր բնաձիր դթասրտութեան, երախտագիտական նորանոր զգացմամբք լցուցած էր Իւր հաւատարիմ հպատակաց արդէն շնորհապարտ սրտերն, և ազգն համայն նոր պարտականութիւն մը կրդար Իւր շնորհապարտ զգացումներն զեղուլ առ ոտս Իւր Օգոստափառ Վեհապետին։ Ամեն. Ս. Պատրիարք հայրն Նորին Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու շնորհաց արժանանալով, անձամբ կատարեց այդ պարտականութիւնն ի դէմս Ազգին։

Վեհ. Սուլթան Համիտ Խանի կողմէ առ մեր Ս. Պատրիարք հայրն ցոյց տրուած շնորհալի պատուասիրութիւնն նոր ապացոյց մ՚է այն համակրութեան և հայրագորով հոգածութեան զոր Օսմանեան գահոյնն արժանընտիր Վեհապետը կը տածէ միշտ առ Իւր հաւատարիմ հպատակ Հայ ազգն, ինչպէս որ Նորին Կ. Վեհափառութիւնն անձամբ յայտնած է թէ վերահասու է Իւր հաւատարիմ հպատակաց շնորհապարտ զգացմանց, և յանձնարարած է Ս. Պատրիարք Հօր՝ հաղորդել Իւր կայսերական ողջոյններն առ ժողովուրդն Հայոց։ Անչուշտ Նորին Սրբազնութիւնն յատուկ կոնդակաւ, եկեղեցեաց մէջ ժողովրդեան պիտի հաղորդէ սոյն կայսերական ողջոյնն, և ժողովուրդն ինչպէս միշտ, իւր ջերմ բարեմաղթութիւնները անգամ մը եւս կրկնելու առիթը պիտի ունենայ, ինք զինք բարերաղդ համարելով որ Սուլթան Համիտ Խանի պէս հայրենասէր, հպատակասէր, հայրագորով և կրթասէր Վեհապետի մը ակնարկին ներքեւ կապրի։

Այս առթիւ, ազգն ոչինչ նուազ խնդութեամբ պիտի լսէ որ, Վեհ. Սուլթանն անձամբ յայտնած է Ս. Պատրիարք Հօր, թէ հրաման ըրած է բոլոր գաւառական իշխանութեանց օգնութիւն փութացնել Զէյթունի տարաբաղդ հրկիզելոց։ Նորին Վեհափառութեան այս հրամանն իրական փրկութիւն մը պիտի լինի Զէյթունի հաղարաւոր մերկ ու նօթի հրկիզելոց, որք, առանց այս կայսերական շնորհին, կենաղբաւլինելու վտանգին մէջ են, քանի որ սառնաշունչ ձմեռը մօտ է և քանի որ Հայոց սառն անտարբերութիւնը քան զձմեռն սաստկապէս կսպառնայ իւր համարիւն եղբարց չարաչուք վախճանը փութացնելու։ Արդարեւ, Վեհ. Սուլթանը նախանամութեան դեր կը կատարէ ատ, յօգնութիւն փութալով հազարաւոր հէք արարածներու, որք այսուհետեւ իրենց կեանքը կը պարտին մի միայն Ն. Վեհափառութեան հայրախնամ հոգածութեան։ Եթէ մեր սիրեցեալ Վեհապետին այս նախախնամական և անսպառ հոգածութիւնը չլիներ, ի՞նչ պիտի լիներ հրկիզելոց, սովելոց դժբաղդ վիճակն։ Ի՞նչ պիտի լիներ մանաւանդ Զէյթունի հրկիզելոց ողբրմելի կացութիւնն, եթէ ոչ ծիսաշունչ աւերակց վրայ անկենդան դիակներու դերեզման մը։

Վերջին տարիներս երկրին վրայ տեղացող չարաչուք աղետից առջև, կայսերական կառավարութեան ցոյց տուած հայրախնամ հոգածութիւնն ո՛րքան գովելի և անդնահատելի, մեր ազգային իշխանութեանց անտարբերութիւնն ալ նոյնքան անորակելի է։ Տակաւին չլսեցինք թէ Ազգ. Պատրիարքարանն ի՞նչ տնօրինութիւններ ըրած է Զէյթունի հրկիզելոց ըստ կարի նիւթական և բարոյական օգնութիւն փութացնելու համար։ Չլսեցինք թէ այս ինչ կամ այն ինչ գորովաբիրտ Հայ մեծատունն հանգանակութեան մը գլուխ կանգնած է։ Չլսեցինք թէ երբեմն յանուն սովելոց հաւաքեալ դրամարէն գէթ մաս մը ղրկուած լինի կամ ղրկուելու դիտաւորութիւն կենայ, մինչդեռ ամեն օր մեք Հայքս, մեծատուն թէ միջնակարգ, ստակ չենք խնայեր մեր քրմահաճոյից։ Այն ազգն, որ իւր մէկ հատուածին պատահած չարեաց վերայ չմորմոքիր և օգնութեան ձեռն չկարկառեր, զուրկ է այն համերաշխութեան ոգիէ, որ ազգերու զորութիւնը կը կազմէ։

Իրաց այս վիճակն խորին վիհ մը յերեւան կը հանէ մեր ազգային բարեմասնութեանց կռուանին վերայ.— իրերօգնութեան վէ համերաշխութեան զգացմանց պակասութիւնն, որ ուրիշ բառով անտարբերութիւն կը կոչուի ու այս է մեր ամեն գործոց յատկանիշն անտարբեր ենք մեր արիւնակից եղբարց աղետից, անտարբեր ենք մեր ազգային իրաւանց և պարտուց կատարման, անտարբեր ենք մեր զուակաց ապագայ վիճակին, դաստիարակութեան կենսական խնդրոյն, և մանաւանդ անտարբեր գլուխ կը խոնարհեցնենք մեր իրաւանց դպլող քմահաճ անօրինութեան առջեւ իսկ։

Ցաւալի է որ այս անտարբերութիւնն երթալով կարմատանայ, և այսօր ամէն ոք առանց դժուարութեան կը խոստովանի թէ, ասկէ

---

(7)

ՄԷՃՆՈՒՆԷԼԷՐ ԹԱՊԻՊԻ

ՄԻԻԷԼԻՅԻ

ԳՈՍԱԼԻԷ ՏԷ ՄՕՆԹԻԷԼԻՆ

ՄԻԻԹԷՐՃԻՄԻ ԱՆՏՈՆ ԱԼԻԹ

Պու զէմանա գատար Ժանընն պուզ կիպի տօնմուշ օլան վիճուտի, էսէրը հայաթ օլարագ, ըէֆթէ ըէֆթէ կէվչէմկէ վէ կէօղ գարագլարը եէքտիկէրինտէն այրըլըպ աչըլամագ կիպի տիթրէմկէ պաչլամըշլար իտի։

Օտանընն գարուսը խափիֆճէ վուրուլրպ, հէքիմ աչընգտա, օթէլին սահիպի Մատամ Լօրիօզ բարմագլարընն ուճբյլա պասարագ իչերիյէ կիրտի։

Մատամ Լօրիօզ թագրիպէն գբրգ եաչընտա, թօբարլագճա վէ ջիրին սուրաթլը պիր գարբ իտի։

Հէքիմ եավաշ լագբրաը իթմէսինի բարմաղընը աղղընա կէօթիւրէրէք օթէլճիկ իչարէթ խտիպ Մ. Տըլարիվիէրի կէօսթէրտի։

Մատամ Լօրիօզ պանքէրէ եագլաբրպ, քէմալը իհթիրամ իլէ սէլամ վէրտիքտէն սօնրա, ղայէթ եավաշ պիր սէս իլէ։

—Զըրբլմատան կէլմիչ օլսուղրմատան տօլայը աֆվընբրը տիլէրիմ, վէ կէլտիյինիզ զէման եաթմբզ օլտուղրմ ճիհէթլէ, սիզի պիզզաթ գապուլ իսէմէտիյիմ միւթէասիֆիմ։ կէճէլէրի ալէսէվկյէ հէր քէստէն սօնրա եաթմադտա օլտուղրմ ճիհէթլէ, սապահլարը վագթընտա գաղամամ. . . պիր էմրինիզ վար իսէ իճրասընա հազրբրմ։ մէմուլ խտէրիմ քի, Բօգա սիզի խօշնուտ իթմիշ տիր։

Մ. Տըլարիվիէր թատիգի հավի պիր իչարէթ իթտի վէ թապպպ Ժօրժ Վէրնէէ։

—Բօգա վազիֆէսինտէ գուսուր իթմէտի։ Մ. Տըլարիվիէր տախի կէօրտիյիս հիւսնիւ մուամէլէտէն տօլայը ղայէթ մէմնունն տրբ։

Մատամ Լօրիօզ.—Տիմէք քի հէր շէյ սըրասընտա—տէյիպ, Ժանընն եաթմադտա օլտուղը եաթադա աֆքը նիկեահ էյլէտի։

—Շու զէվալը գատընն պուլունտրզը հալէ նէզարէն, պիր գաչ կիւն պուրատա գալմաղա մէճպուր օլաճագսընը։

Պանքէր.—Էյլէ օլաճաղընա չիւպհէ եօք։

Մատամ Լօրիօզ.—Պու խուսուստան պահա իթմէկէ ճէսարէթ խտչիմին սէպպի շու տրբ քի, տիւնտէն պէրու Բարիստէն ալտրդրմ մէքթուպլար վէ թէլէգրաֆլարտա, եարընքի կիւն իչիւն օտալար վէ բէնչէրէլեր խթէնիլիյօր։ իմտի էկէր սիզ պուրատա գալմաղա մէճպուր օլմասա իտինիզ, բէնչէրէլերի ղայէթ տօլկուն ֆկյաթլար իլէ իճար խտպիլիրտիմ։

Հէր նէ գատար մուդատտէման Բօգա տախի պու խուսուստան պահա իթմիշ իտի իսէ տէ, պանքէր ասլա գուլագ ասմամշը օլտուղընտան, Մատամ Լօրիօզընն սէօզլէրինէ թէճճիւպ խտրէք։

—Բէնչէրէլերինիզի քիրալամա՞գ մը, եարբն պու մէյտանտա ֆէվգէլատէ պիր վուգուա՞թ մը օլաճագ։

Ժօրժ Վէրնիէ.—Էվվէթ, իտամ ճէղասընա հիւքմ օլունմշ պիրիսինին քէլլէսի քէսիլճէք տիր։

Մատամ Լօրիօզ.—Էվվէթ, էֆէնտիմ, խապիսին պիրինին քէլլէսինի քէսճէք։ պունը կէօրմէկէ մէրագ իտէն պիր չօգ քէսան պէհէր բէնչէրէյի եիւզ ֆըրանգա գատար իճար թէբլիգ իթմէքտէ տիրլեր։

Պանքէր.—Պիր ատամըն քէլլէսինին քէսիլմէյինի կէօրմէք իչիւն եիւզ ֆրանգ վէրիլի՞ր մի։ պէօյլէ պիր տէհչէթլի մէնղարէնին պու գատար տէյերի վա՞ր մը տրբ։

Մատամ Լօրիօզ.—Հագգընտա իճրաի ատալէթ օլուճանագ խապիս, պաչգա գաթիկլէրէ պէնզէմէգ, մուհաքէմէսի պիթիւն Ֆրանսայա եայբլրը, չօգ վէլվէյի մուճիպ օլտու։ Հէմ լէհինէ, հէմ տէ ալէյհինէ բէք չօգ թարաֆկիրան բէյտա օլտուղը ճիհէթլէ, թապիի խտամընտա հազրը պուլունմագ իչիւն խայլը քէսան կէլէճէք տիր։ շուրասընը տա սէօյլէյիմ քի։ . . .

Մատամ Լօրիօզընն ուզուն պիր հիքայէյէ պաչլայաճաղընը տօգթօր Վէրնիէ անլայրպ, իչի գրսսա քէսմէք խթէտի։

Պանքէր.—Հէչ մէրագ իթմէյին, Մ՚ատամ. պէնիմ պուրատա պուլունմագլըղըմտան տօլայը սիզէ հէչ պիր գկյանրմ օլամագ։ պիր թագբմ միւնասէպէթսիզ խէլէճանլարա տիւշմէք արզուսընտա պուլունան էհլի մէրագա, շու պուլունտրզըմ տարէրէն տէօրթ բէնչէրէսինի իճար խտէմէյճէք օլտուղընտան տօլայը, հէչ պիր զարարընը զ օլմայաճաղընա էմին օլապիլիրսինիզ։

Մատամ Լօրիօզ.—Սիզէ մալիւմաթ վէրմէքտէն մագսատրմ, սիզտէն պու վէսիլէ իլէ խթիֆատ իթմէք տէյիլ տիր. . . եալընըզ. . .

Պանքէր.—Եալընըզ բէնչէրէլերին ֆկյաթընը անլաթմագտան խպարէթ տիր։

Մատամ Լօրիօզ.—Էվվէթ, էֆէնտիմ։

Պանքէր.—Օ հալտէ, կէօյա քի պէն տէ պիչարէ պիր մախլուգդն քէլլէսինին գանը սէբէթ իչինտէ եուվարլանտըղընը կէօրմէք արզու իթմիշիմ կիպի, եարընքի թարիֆանըզ մուճիպինճէ բէնչէրէլերինիզին իճարընը էօտլմէկէ հազրբրմ։ Հիսալըմա եիրմի ալթուն կէչիրպիլիրսինիզ, Մա՚տամ—տէտի։

Պանքէրին շու սէօզլէրինտէն Մատամ Լօրիօզ բէք մէմնուն օլուպ։

—Պաչգա պիր էմրինիզ վա՞ր մը տրբ։

Պանքէր.—Շիմտիլիք եօք։

Հէքիմ.—Գահվալթը իթմէյճէքմիսինիզ։

Պանքէր.—Աճլըգ հիսս իթմէյօրմ։

Հէքիմ.—Լաքին իչթահանընզ եօղսսա պիլէ, պիր շէյ եէմէլիսինիզ. պիլաֆէրէ սիզի տէ թէտավի իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունմամագլըղընը խթէր իտէնիզ, զօր իլէ պիրագ շէյ եէմէլիսինիզ. տիւշար օլտուղընը խէլէճանը զալիմին ասարը հէնուզ իւզէրինիզտէ պագը օլտուղընը պիլիրիմ. անճագ գալպինիզին բահաթլանտրզընա, վէ ֆիքրինիզին պիր թագբմ տէհչէթլի էնտրէյէրտէն դուրթուլտրզընա էմին իմ. շիմտի պիրագ տա վիճուտինիզի տիւշինիւպ, օնու տա բահաթ իթտիրմէլիսինիզ։

Պանքէր.—Էկէրչի պիրագ շէյ եէմէկէ գարար վէրէճէք օլուր խէմ, պէրպէրճէ թաամ իթմէկէ բազը օլո՞ւրմրընը։

Հէքիմ.—Լաքին։

Պանքէր.—Լաքին եօք, սիզի տէ սուֆրատա կէօրէպիլմէք չարթըյա պիրագ շէյ եէմէկէ բազը օլապիլիրիմ։

Հէքիմ.—Իչթահընընը աչագ վէ սիզէ լազըմ օլան ճէսարէթի վէրմէք իչիւն թէբլիֆինիզի գապուլ խտրիմ։

Մատամ Լօրիօզ.—Սիզէ մալիւմաթ վէրմէքտէն մագսատրմ, սիզտէն պու վէսիլէ իլէ խթիֆատ իթմէք տէյիլ տիր. . . եալընըզ. . .

Պանքէր.—Եալընըզ բէնչէրէլերին ֆկյաթընը անլաթմագտան խպարէթ տիր։

Մատամ Լօրիօզ.—Էվվէթ, էֆէնտիմ։

Պանքէր.—Օ հալտէ, կէօյա քի պէն տէ պիչարէ պիր մախլուգդն քէլլէսինին գանը սէբէթ իչինտէ եուվարլանտըղընը կէօրմէք արզու իթմիշիմ կիպի, եարընքի թարիֆանըզ մուճիպինճէ բէնչէրէլերինիզին իճարընը էօտլմէկէ հազրբրմ։ Հիսալըմա եիրմի ալթուն կէչիրպիլիրսինիզ, Մա՚տամ—տէտի։

Պանքէրին շու սէօզլէրինտէն Մատամ Լօրիօզ բէք մէմնուն օլուպ։

—Պաչգա պիր էմրինիզ վա՞ր մը տրբ։

Պանքէր.—Շիմտիլիք եօք։

Հէքիմ.—Գահվալթը իթմէյճէքմիսինիզ։

Պանքէր.—Աճլըգ հիսս իթմէյօրմ։

Հէքիմ.—Լաքին իչթահանընզ եօղսսա պիլէ, պիր շէյ եէմէլիսինիզ. պիլաֆէրէ սիզի տէ թէտավի իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունմամագլըղընը խթէր իտէնիզ, զօր իլէ պիրագ շէյ եէմէլիսինիզ. տիւշար օլտուղընը խէլէճանը զալիմին ասարը հէնուզ իւզէրինիզտէ պագը օլտուղընը պիլիրիմ. անճագ գալպինիզին բահաթլանտրզընա, վէ ֆիքրինիզին պիր թագբմ տէհչէթլի էնտրէյէրտէն դուրթուլտրզընա էմին իմ. շիմտի պիրագ տա վիճուտինիզի տիւշինիւպ, օնու տա բահաթ իթտիրմէլիսինիզ։

Պանքէր.—Էկէրչի պիրագ շէյ եէմէկէ գարար վէրէճէք օլուր խէմ, պէրպէրճէ թաամ իթմէկէ բազը օլո՞ւրմրընը։

Հէքիմ.—Լաքին։

Պանքէր.—Լաքին եօք, սիզի տէ սուֆրատա կէօրէպիլմէք չարթըյա պիրագ շէյ եէմէկէ բազը օլապիլիրիմ։

Հէքիմ.—Իչթահընընը աչագ վէ սիզէ լազըմ օլան ճէսարէթի վէրմէք իչիւն թէբլիֆինիզի գապուլ խտրիմ։

(Տեսլ.)

տան տարի առաջ ազգը աւելի կենսականութեան ոգի կը կրէր քան թէ հիմա, և թէ նմանօրինակ ալեւոր մարդիկ աստիճան անտարբերութիւն չէր տեսնուած։ Անշուշտ աստ տեղը չէ քննել այն պատճառները՝ որք համերաշխութեան զգացումը տակաւ կսպանեն, մանաւանդ որ այդ մասին առիթ պիտի ունենանք ուրիշ ատեն խօսելու։ Այլ կը սենք թէ, ինչ գործի մէջ ալ որ լինի, անտարբերութեան զգացման յառաջխաղացութիւնն, այն է՝ մեռելութիւնն աւելի չարաչուք կը համարինք հայ ազգին քան թէ այն նիւթական կորուստներն՝ զորս ազգային տարեգրութեան ամենէն սեւ էջը կը յորջորջէր անցեալ օր ազգային թերթ մը։

Ցուսանք թէ Վեհ. Սուլթանին տուած բարի օրինակը գրգիռ մը կը լինի մեր քարացեալ սրտերն ալ ամրելու։

* * *

Դպրոցական ամավերջի արձակուրդը աւարտելու վրայ են, և նոր տարեշրջան մը պիտի սկսի ընդ հուպ։ Անշուշտ մեզ հետ ամէն ոք կը բաղձայ և հետաքրքիր է գիտնալ թէ յընթացս անցեալ տարեշրջանին, ի՞նչ եղած է մեր ազգային վարժարանաց արդիւնքն։ Հարկաւ կրթական տեսուչը իւր տեղեկագիրը պիտի հրատարակէ ձեռք բերուած արդեանց վրայ։

Սակայն, միւս կողմէ, եթէ պէտք է հաւատալ ընծայել այն հոլովարարձութեանց, որք մին քան զմիւսն շաղխոցուն դպրոցական հանդէսներ կատարեցին, մեր բոլոր ազգային վարժարանք, անօսր բացառութեամբ, ամենքն ալ առհասարակ մեծամեծ յառաջդիմութիւններ գործած են, և չկայ մէկն որ ըսէ թէ, «թէև անցեալ տարի չատ յառաջդիմութիւններ բրած էի, բայց այս տարի, այս կամ այն պատճառաւ, քիչ մը յետադիմութիւն բրի, ուստի ներէ՛, ո՞վ թաղեցի ժողովուրդ։» Այս խոստովանութիւնն, որքան ալ ճշմարիտ, ընող չկայ, և կերեւի թէ ժողովուրդն ալ չուզեր լսել զայն։ Ի բաց առեալ մասնաւոր վարժարաններն, մեր ազգային վարժարանաց համար այս չէ սակայն իրաց ճշմարիտ վիճակն։ Զիսաբենք զմեզ։ Զի ով որ ինքզինք կը խաբէ, ուրիշներն ևս խաբուելու փոյթ չունեն։ Մեր դպրոցական արդիւնքը չհամապատասխաներ մեր բրած նիւթական ծախուց։ Եռանդն՝ որ պահ մը կը բորբոքի ամավերջի հանդիսից առթիւ, նոր շրջանին հետ կը մարի և կը տիրէ նախորդ վիճակն։ Կերեւի թէ Ռուսուն։ Խորհուրդը մեր վարժարաններն այս ամուլ վիճակէն դուրս հանելու հնարը գտած է, ամենքն ալ նախակրթարանի վերածելով Բարեկարգութեան Հրահանգ անուամբ ուսանոց աղուսակի մը վրայ, այո՛ աղուսակի մը վրայ, զի որչափ քննեցինք և խմացանք, ամենքն իւր գիտցածէն չպիտի շեղի, ինչպէս որ կարեւոր թաղի մը ազգային վարժարանաց ձեռնհաս և բանիրուն տեսուչն, դպրոցական հանդիսին առթիւ, յանդարձեց թէ ուսանոց ծրագիրը գժբաղդաբար սրբագրելու պէտք պիտի ղդայ։ Ազգային վարժարանները միօրինակութեան վերածելու գաղափարն արդէն անհպելի է մեր մտաց։ Ինչո՞ւ համար մրցման ոգին բառնանք և անոր տեղ միօրինակութիւն դընենք, բան մը յորմէ մեր ամէն գործոց մէջ կը խորշինք։ Մրցումը յառաջդիմութեան ոգին է, և եթէ մեր ազգային վարժարանք ոմանք երբեմն մեծ յառաջդիմութեամբ մը պարծած են, մրցման ոգւոյն կը պարտին մեծ յառաջդիմութիւնն։ Եթէ Ռուսուն։ Խորհուրդը ազգային վարժարանաց ամլութեան պատճառը ոչ-միօրինակութեան մէջ տեսնել կը կարծէ, ըստ մեզ կը սխալի։ Այդ վիճակն այլուր պէտք է փնտռէ, հոն իսկ ուր եռաստիճան տուրքով մը կընդունի այսօր ինչ որ իւր նախորդք չէին ընդունած։ Թող ուսմանց ծրագրոյն ծայրէ ի ծայր վերաքննելի, դանդաղ և գործադրուեան անմատոյց լսելն, ինչպէս ձեռնհաս ուսուցիչներ քննադատելն ժամանակին, գործածելի դասագրոց ընտրութիւնն ալ արդէն ի վեր կը հանէ այդ ծրագրին թերի կողմերը։

Բայց թէ այս ընտրութիւնն յօգուտ ազգային վարժարանաց եղած է թէ յօգուտ այլոց, պատասխանը սա է թէ Կրթական և Ելմտական Տեսչութիւնք որոշած են ընտրուած դասագրքերէն %ին 5 առնուլ։ Արդ, ընտրեալ դասագրքերէն անոնք որ յանձնառու լինին այդ ստակը վճարելու, պիտի դրոշմուին և ազգային վարժարանաց մէջ ընդունուին, իսկ անոնք որ չուզեն այդպիսի ստակ մը վճարել յանձն առնուլ, չպիտի դրոշմուին և վարժարաններէն պիտի արտաքսուին։ Թո՛ղ որ դասագրքերէ ստակ առնելու տնօրէնութիւնն առաջին անգամ մեր ազգին մէջ երեւցող նորելուկ սովորութիւն մ'է, որ դրացի ազգաց ծիծաղն իւր վրայ պիտի չարժէ, քանի որ Հանրային կրթական նախարարութիւնն որեւէ տուրքէ ազատ հուչակած է առհասարակ ամէն գիրք։ Ոչինչ նուազ վնասակար պիտի լինի այդ տնօրէնութիւնն, զի տարակոյս չկայ թէ դասագրոց ցանկին մէջ մուտ գրտնող անպիտան գրքերն իսկոյն յանձն պիտի առնուն ուզուած ստակը վճարել և անմիջապէս վարժարանները պիտի մտնեն։ Իսկ անոնք որ լաւագոյն են, չպիտի ուզեն վճարել իրենց լաւագոյն արժանեացն իսկ պատճառաւ, քանի որ անպիտաններու հետ մէկ ի՞նչ լաւացուած են, և այս պատճառաւ մուտ չպիտի գտնեն ազգային վարժարանաց մէջ և հետեւապէս ազգային մանկտին ալ լաւագոյն դասագրքերէ պիտի զրկուի։

Երբեմն ազգային վարժապետաց դէմ խուլ հալածումներ կար, այժմ ալ հեղինակաց դէմ սկսած է այդ հալածումն։ Թէ ո՞ւսկից ծագումն առած է այս, պիտի գրենք այս մասին։ Ազգային իշխանութիւնն աւելի պարտաւորը է քաջալերել լաւագոյն հեղինակաց գործերը, քան թէ հալածել զանոնք։ Ի՞նչ պիտի լինի այս տնօրէնութեան հետեւանքն եթէ ոչ վէճ, կռիւ, գժտումնք ամէն թաղերու մէջ, և ինասը պիտի տուժէ ժողովուրդը։ Եթէ հեղինակք կամ հրատարակիչք իրենց գրքերն փոխանակ 5ի ծախելու 6ի ծախեն այն ալ չըլլար։ Արդէն ժողովուրդը՝ թէեւ յանիրաւի, կը գանգատի հայերէն գրքերու սղութեան դէմ, և հրատարակչաց ոմանց մրցումն է որ վերջին ժամանակներն քիչ չատ ածան և միանգամայն ընտիր դասագրքեր արտադրած է։ Ռուսական Խորհուրդը մէկ բան միայն ընելու իրաւունք ունի, այն է դասագրոց վաւերացման մէջ քիչ մ'աւելի խղճմտութիւն որ սակայն բոլորովին կը պակսի ներկայ ցանկին մէջ։

* * *

ԹԻՒՃԱՌԻՑԷ

Տէրսաատէթ Թիմարէթ Օտասը կազմեթասընտա աթիտէքի ֆիյաթ ճէտվէլի կէօրիւլմիշ տիր։

Սէրի դո

57—58 լիպրալրգ

Բուսիա	գրչէսի	38–40 բոլ.
Բումէլի վէ Էսիրնէ	»	35–36 »
Թէքիրտաղ վէ Սամսոն	»	35–36 »

Պու հաֆթա զիքրէ չայան թէպէտիւլաթ եօգ տը։

Կէրէ՝ վէ ուլէմ

57–58 լիպրալրգ

Ազազ վէ Բուսֆորէսի	)	19–20½ ղր.
Ուլահ	)	
Բումէլի	)	

Պու հաֆթա 50,000 քիլէ սաթըլըպ, էլտէ մալ գալմամշը տըր։ բիացա զալիֆ տիր։

Եոմաշտ դոշդոյ

57–58 լիպրալրգ

Պուրկազ	քիլէսի	17 –18 ղր.
Ֆիլիպէ	»	16½–17½ »
Վարնա վէ Պալչըգ	»	16½–17½ »

Պու հաֆթա 17,000 քիլէ մալ սաթըլարադ, էլտէ 30,000 քիլէ գալմշը տըր։ Բիացա ճանսրզ վէ ֆիյաթլար տախմա թէտէնիյէ մէկեալ տըր։

Մըրբ դոշդոյ

56–60 լիպրալրգ ղրշ.

Թունա	եէնի քիլէ	12–12½
Գարատէնիզ	» »	12–12½

Պու հաֆթա քիլէսի 11 պուչուգ ղրուշտան 2000 քիլէ սաթըլմշը տըր։ բիացա տուրկուն տըր։

Աէբ՝ ղրշ.

Թունա վէ Բումէլի քիլէսի		9–9½

Պու հաֆթա 9 պուչուգ զրչ.տան 9000 քիլէ մալ սաթըլըպ, էլտէ 15.000 քիլէ գալմշը տըր։ բիացա թուրկուն տըր։

Սոսամ

Գալըքէսէր	գրչէսի	115 բարա
Մէրսին վէ Ադանա	»	120 »

Էլտէ 200 չուվալ մալ օլտըղը հալտէ, մուամէլաթ օլմամշը տըր։

Ոռ

		ղրշ.
Օտէսա 1ինճի չուվալ		98–
» 2 » »		95– 96
» 3 » »		82– 90
Աղիմա »		80– 82
Իպրսալ մախալաթ	»	84– 86
Սիվաս ալէա	»	....
» իքինճի	»	....
Վարնա	»	....
Բումէլի վէ եա չըմէնտրֆէր	»	74– 76

Պու հաֆթա պուրա իչիւն 12500 վէ թաչրա իչիւն 1000 չուվալ ունի սաթըլըպ, էլտէ 4000 չուվալ Օտէսա գալմշը տըր։ ֆիյաթլարը տիւշկիւնիկինտէն ալըճը աղ տըր։

Իսքէլրէ

		Լէր՝ բարա
		Եուսֆ բարա
		ղրշ.
Օլատոֆգա 96 տէրէճէ		37½
Սօֆինսքի		37–37½
Էքսթրաֆին		
Սարբէ		50

Պու հաֆթա 100 ֆրչը կէլիպ 20 ֆրչը սաթըլարադ, էլտէ էնվաի միւխթէլիֆէտէն 200 ֆրչը մալ գալմշը տըր։ բիացա տուրկուն տըր։

Ռ՝

Կալօնը լիրա բարա	ղրշ.
Ամէրիգան	9
Թրիէսթէ	24–25
Ինկիլիզ	10–12

Պու հաֆթա 50 ֆրչը մալ կէլիպ 50 ֆրչը մալ սաթըլարադ, էլտէ 2210 ֆրչը գալմշը տըր։ բիացա պիլանթէպտիւլ։

Շէրէֆ

		ղրշ.
Հօլանտա ֆրչը, գանթարը		124
Ռուս	»	98–99
Թրիէսթէ 1ինճի	»	114
» 2ինճի	»	112
» 3ինճի	»	107
Քէլլէ՝ ճինսինէ կէօրէ	»	145
Ֆրանսզ	»	...
Համպուրկ	»	114

Պու հաֆթա 3120 չուվալ Թրիէսթէ կէլիպ, 2520 չուվալ Թրիէսթէ սաթըլարադ, էլտէ 3000 չուվալ Թրիէսթէ, 300 չուվալ Ռուս վէ 800 չուվալ Համպուրկ գալմշը տըր։ մուամէլաթ մահտուտ պուլունմուշ իսէ տէ, ֆիյաթլար գավի տիր։

Գոհվի

		ղրշ.
Ռիո 1ինճի	գրչէսի	14.50
» 2ինճի	»	14
» 3իւնճիւ	»	13.50
» 4իւնճիւ	»	

Պու հաֆթա 120 չուվալ մալ կէլիպ, 320 չուվալ սաթըլմշը, վէ էլտէ 4300 չուվալ գալմշը տըր։ բիացա թէրագգէյա մէյեալ տըր։

Բէրնա

Ճէնովա ալէա, չուվալը	40½	ֆր.
» էվսաֆ »	39	»
Ռիզօն 1ինճի	44	»
» 2ինճի »	43	»
Մըսրը »	112–114	ղշ.
Հինտ »	78–80	»

Պու հաֆթա մալ կէլմէյիպ 200 չուվալ Իթալիան վէ 2000 չուվալ Հինտ սաթըլարադ, էլտէ 400 չուվալ Իթալիան վէ 10000 չուվալ Հինտ գալմշը տըր։ ֆիյաթլար թուրկուն տըր։

Սբորտէն

Անվէրս, սանտրզը		5 ֆրանգ
Ֆրանսզ 11 քիլօսը		61

Պու հաֆթա 300 սանտրզ կէլիպ 800 սանտրզ սաթըլարադ, էլտէ 7200 սանտրզ գալմշը տըր։ բիացա թուրկուն տըր։

Կէտ՝ վէ ոէրէ

		Լէր՝
Քէչի տէրիսի		8—12

		ղրշ.
Բումէլի եաշ մանտա, գրչէսի		6½–6¾
Թիֆլիս » »	»	5½
Թիֆլիս գուրու »	»	7½–8
Օտէսա եաշ սըղրը	»	4¾–5
Թիֆլիս » »	»	4½
» գուրու »	»	7¼–7½
Անատօլու » »	»	8 –8½
Եաղլըգ վէ գրչլըգ եաշ էօ-քիւղ, գրչէսի		9¼–9½
Եաղլըգ վէ գրչլըգ գուրու էօքիւղ, գրչէսի		7½–8
Գոյուն տէրիսի 1ինճի		....
Թավշան » 100իս		260–275
Գուզու » 1ինճի		13– 14
Օղլազ » »		....

Պու հաֆթա զարֆրնտա Պայրամ միւնասէպէթիյլէ զիքրէ չայան մուամէլէ վուգու պուլմամշը տըր։

Թէյրիյ՝

		ղրշ.
Պէյրազար	գրչէսի	15¾–16
Նալը խան	»	15½–15¾
Կէբէտէ	»	15½
Զերբէշ	»	15½
Էնգարէ	»	15½
Էսկի շէհիր	»	15½
Գասթամունի	»	14½–15
Սիվրիհիսար	»	15
Գարահիսար	»	15 –15¼
Եօզկատ	»	14¼–15
Գէնէա	»	. . .
Բէնկ	»	9
Իքինճի	»	8
Էտանա	»	5½– 6
Վան պէյազ	»	. . .
Վան մախալաթ	»	. . .

Պու հաֆթա գրչէսի 15½ ղրուշտան 12 պալեա Էսկիշէհիր վէ 16տան 15 պալեա Պէյրազար սաթըլըպ, էլտէ 4500 պալեա մալ գալմշը տըր։ բիացա զայէթլէ տուրկուն վէ թալիպ տախի կէօրիւնմէյօր։

Լէնտրա բիացասը տախի գավիճէ տիր։

Իքէ՝

		ղրշ.
Գրուսա ալէա, գրչէսի		265
» իքինճի	»	250–255
Խօզանտ ալէա	»	190–200
» էտնա	»	170–190
Գութայիս ալէա	»	80–115
» իքինճի	»	75

Ֆրանգ

Բէյրթ ալէա	»	25½–27
» իքինճի	»	23–23½
Նուհի ալէա	»	37–37½
» իքինճի	»	33–34
Խօրասան	»	30–35
Տաղիսթան	»	

Էլտէ 160 պալեա մէվճուտ օլուպ, Պայրամ միւնասէպէթիյլէ կէօմրիւքէր գաբալը օլտըղընտան, պու հաֆթա մուամէլէ օլմամշը տըր։

Գրուսա բիացասը տուրկուն տըր։

Գուշ՝

		ղրշ.
Սարը վէ Պաղտատ	քիլէսի	135–170
Ճաբանիա վէ Ցիյարպէքիր	»	100–120

Պրուսատա բիացա գավի տիր։

Եուն՝

		ղրշ.
Գասսապ պաչը 1ինճի	գրչէսի	4—8
» » 2ինճի	»	3—6

Պու հաֆթա գրչէսի 6¼–6¾ ղրշ.տան 13,000 գրչէ էսքի չէհիր սաթըլըպ, բիացա իսթէքլի գալմշտրը։

Բամպոգ

		ղրշ.
Հալէպ, գրչէսի		6¾
Ատանա »		7
Մայտոս »		7½
Իզմիր »		7½
Մըսրը »		3 –3½

Պու հաֆթա զիքրէ չայան մուամէլէ օլմամշը տըր։

Խուրմա

		ֆրանգ
Շիրվան եէնի նամազի		20 –21
» էսկի »		33 –40
Գարապաղ եէնի »		18 –18½
» » էսկի »		23 –24
Շիրվան վէ Գազաղ խալըսը		50 –70
Գարապաղ	»	32 –34
Սօմախ	»	60 –80
Անատօլու քիլիմ		42 –60
» սէճճատէ		34 –35
Ֆէրաղան մէթրօ միւրէպպա		16 –20
Խօրասան » »	»	23 –25
Իզմիր միւրէպպա արշըն		8½–12½

Պու հաֆթա պէհէրի 65 ֆրանգտան 330 ատէտ Իրանըն եան խալըսը վէ 80տէն 55 ատէտ Իրան խալըսը վէ 75տէն 80 ատէտ Սօմախ վէ 54տէն 105 ատէտ Գազաղ վէ 130 –155տէն 550 ատէտ Անատօլու սէճճատէսի սաթըլարադ, էլտէ էնվաի միւխթէլիֆէտէն 4000 ատէտ մալ գալմշը տըր։ բիացա օլտուգճա իշլէք տիր։

Աֆյոն՝

		ղրշ.
Մալաթիա	գրչէսի	265–270
Աճէմ	»	....
Սէլանիք	»	....
Զիլէ վէ Թօգաթ	»	....
Պալըքէսէր	»	255–260
Էնգարէ	»	245–250
Գարահիսար	»	240–245
Գէնէա	»	230–235
Նալը խան	»	235–240
Պէյրազարը	»	240–245
Կէյվէ վէ Պիլէճիք	»	230–235
Զրգընթը	»	150–160

Պու հաֆթա գրչէսի 215 ղրշ.տան 2 սէրէթ Նալը խան սաթըլըպ, էլտէ 70 սէրէթ Էսկի վէ 100 սէրէթ Եէնի մալ գալմշը տըր։ բիացա ղայէթլէ տուրկուն վէ ֆիյաթլար իթիպարի տիր։

Թիրիչ՝

		ղրշ.
Պէյազ ճինս ալէա	գրչէսի	30–32
» Թապիի իչլէնմիշ	»	27–28
» »	»	25–26
» մախալաթ	»	19–20
Սարը ճինս ալէա	»	21–22
» իքինճի	»	17–18
Զամուր	»	3—4

Պու հաֆթա գրչէսի 29–29½տան 1500 գրչէ Դայսէրիյէ պէյազը սաթըլըպ, էլտէ 12,000–15,000 գրչէ մալ գալմշը տըր։ բիացա տուրկուն տըր։

Ճէնգիլ

		ղրշ.
Դայսէրիյէ	գրչէսի	7 –7¼
Էկին	»	7 –7¼
Էնգարէ	»	6¼
Թօգատ-Եօզկատ	»	5½–6
Իսքիլիպ	»	5¼–5½
Ամասիա	»	5¼
Զորում	»	5½–5¾

Պու հաֆթա գրչէսի 6⅞ ղրուշտան 15 չուվալ, վէ 6¼–6⅜տէն 62 չուվալ Էնկին Դայսէրիյէ, վէ 6¼տէն 35 չուվալ Զիլէ սաթըլըպ, էլտէ 1200 չուվալ մալ գալմշը տըր։ բիացա զայիֆ վէ ալըճը աղ տըր։

Սոֆ՝

		ղրշ.
Գասթամունի	գրչէսի	30–35

Էլտէ 500 գրչէ մալ օլտըղը հալտէ մուամէլէ օլմամշը տըր։

Ֆրանգ

Թրապիզոն, գանթարը		117
Քիրէսոն »		122

Ֆիյաթլարն թէրագգիսընտան տօլայը մուամէլէ օլմամշը տըր։

Քէնդիր

		ղրշ.
Ալա պէյազ	գրչէսի	130–170
Բէնկ	»	110–120

Բիացա տուրկուն տըր։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ՃԻՒԼՈՒՍԸ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆ

ԶԱՆԱԳ ԳԱԼԷՏՆ ՇԵՀՐԱՑԻՆ

Օգոստոս 20 թարիխկէ Զանագ գալէտէն աթիտէքի մէքթուպ եաղըլմշը տըր։

Ճիւլուսը հիւմայուն միւնասէպէթիյլէ տիւն կէճէ շեհրիմիզտէ բէք մութանթան սուրէթտէ շեհրային իճրա օլունմշը, վէ հավանրն լեթաֆէթի վէ մահիթաղ պու շեհրայինէ պիր գաթ տահա բէյնագ վերմիշ տիր։

Շեօյլէքի, պիլճիւմէ բէյմի տաիրէլէր, գոնսօլոսխանէլէր, սօգագ վէ չարշուլար բէնկերէնկ գանտիլէր վէ ֆէնէրլեր վէ սանճագլար իլէ տօնատրմշը օլուպ, քիւլիյէթլի էհալի սօգագլարը տօլտուրմագտա իսի։ Մէվգըմշը իպ թիղասընճա պոզազտա պուլունան գարշը պէ գարշը պիլճիւմէ գալէլէր բէք միւքէմմէլ սուրէթտէ թէնվիր ու թէղէնի իտրմիշ օլուպ, ֆիշէնքլեր աթրմագտա իսի։ Էդճիւմէ մէմլէքէթիմիզ տախիլինտէ պուլունան Զիմէնլիք գալէսի հայրէթպախշ սուրէթտէ թէնվիր իտրմիշ վէ հէվալիսինտէ խընճախընճ էհալի թէճէմմիւ իլմիշ իտի։ Բէսմի թէպրիքի էյֆա իչիւն 21 բարէ թօր աթրանսընը միւթէագրպ ապքէրի մուզիգա՝ համիտիյէ մարշընը թէրէննիւմագ օլտու վէ պու արա զայէթ տիլրուպա վէ նէվիճատ էնվաի ֆիշէնքլեր արտ արտա աթրըմագա պաչլատը։ Պիր արա էհալի օրթալըղընն նակէհան կիւնտիւզ կիպի օլտըղընը կէօրէրէք քէմալը թէճճճիւպլէ սէվգիհլէ տօղրու դօղուշմագա պաչլատը, չիւնքի շաֆգ տէնիզտէն կէլիրօր իսի, վէ պունըն տա սէպէպի չունտան իպարէթ իսի։ Իճրա օլունան չէհրբայինէ պիր գաթ տահա բէվնագ վերմէք իւզրէ, Նարա գալէսի բիչկեահրնտա լէնկերլէնտուզ պուլունան թօրբիլ վաբօրլարնտան իքի առէտի ֆէնէրլէրլէ տօնատրմշ օլտրղը հալտէ, մահալլիտէն չըգրպ երլտրբրմ միսալի Զիմէնլիք գալէսի բիչկեահրնա վասրլ օլտուլար։ Իշթէ պու արա իքսիսինտէն տէ էլէթթրիք ըշրղը թապիր օլունան զիսա՝ կիւնտիւզ միսալի բարլամաղա պաշլատը։ պու չաֆգլար պօղաղրն հէր պիր թարաֆընա չէվրիլիպ կիւնտիւզ կիպի հէր պիր չէյի կէօսթէրմէքտէ իսիլէր։ Գէօրլէճէ շէհրային կէճէնին սաաթ պէշինէ գատար տէվամ էյլէսի։

Ղ. Ղ.

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մահքէմէի թէմեիզ ազասընտան օլուպ պու քէրրէ թէչքիլ օրնան խաթիտա իտարէսի ազալրդրնա թէֆքրիդ վէ ինթիխապ իտիրէն Իպրահիմ վէ Պէհաէտտին պէյլէր իլէ Խրիսթօֆօրիտի էֆէնտի հաղարաթընա բիւթպէի ուլա սընֆը էվվէլի,

Խազինէի Խասսաի Շահանէ մուհասէպէ գալէմի միւտիրի ճէմիլ պէյ բիւթպէի ուլա սընֆը սանիսի,

Խազինէի Խասսաի Շահանէ մուհասէպէ գալէմի միւմեյիզի Հաֆըզ Ֆէյզի վէ Պէսիմ, վէ գալէմը մէզքիւր միւթէհայիրանը խիւլաֆասընտան Բրֆգի էֆէնտիյէրէ բիւթպէի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի,

Մահքէմէի թէմեիզ միւմեյիզլէրինտէն օլուպ իսթիտա իտարէսի պաշ քիթապէթինէ թաեին օլունան Ալի պէյէ բիւթպէի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի,

Խարիճիյէ նէզարէթի տավա վէքիլի Գօլօլեան Աւետիս էֆէնտիյէ բիւթպէի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի,

Էմինիյէթ Սանարը մուավինի Պետրոս էֆէնտիյէ բիւթպէի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի,

Խազինէի Խասսաի Շահանէ էմլաքը հիւմայուն վէ հէյէթը իտարէ մուգայիտի հագգը պէյէ բիւթպէի սալիսէ,

Մուհասէպէի ումումիյէի Մալիյէ մուավինի Սապրի պէյ հաղրէթլէրինէ բիւթպէի ուլա սընֆը էվվէլի,

Կիրիտ բուսումաթ Նապրը Ազմի էֆէնտիյէ թէրֆիէն բիւթպէի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի,

Պէյրութ ասրլզատկեանընտան Ապտիւլ Ղանի Գաբանի էֆէնտիյէ բիւթպէի սանիյէ սընֆը սանիսի,

Մէֆրուշաթը հիւմայուն վէ Խազինէի Խասսաի չահանէ տաիրէի մէրքէզիյէի միւտիրի Աբիֆ պէյ իլէ էվրագ գալէմի միւմեյիզի Նիգօղոսի էֆէնտիյէ բիւթպէի սանիյէ սընֆը սանիսի,

Հէրէքէ ֆապրիգաի հիւմայունը մուհասէպէ քեաթիպի Աղնաւոր Գէորգ էֆէնտիյէ բիւթպէի սալիսէ,

Էնգարէ վիլայէթի մահքէմէի թիճարէթ ազասընտան վէ թիւճճարը միւթէպէրանընտան Կիւլպէնկ օղլու Յովհաննէս էֆէնտիյէ բիւթպէի սալիսէ,

Հալէպ վիլայէթի մէրքէզ պիտայէթ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսիր իյասէթի՝ Գասթամունի վիլայէթի մէրքէզ պիտայէթ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսի բէյիսի համիտ պէյէ,

Գասթամունի վիլայէթի մէրքէզ պիտայէթ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսի բիյասէթի՝ Հալէպ վիլայէթի մէրքէզ պիտայէթ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսի բէյիսի Թալաթ պէյէ թէվճիհ պույրըլմշ տըր։

* * *

Մանասթիր վալիսի Խալիլ Ռիֆաթ բաշա հաղրէթլէրինէ մուրասսանիշանը Օսմանի,

Եավէրանը Շեհրիյարիտէն միրայ Մէհմէտ պէյէ թէպտիրէն 2նճի Մէճիտի,

Աթրպպաի Շեհրիյարիտէն ֆէրիգ Արիֆ բաշա հաղրէթլէրինէ թէպտիրէն 1ինճի վէ մապէյնը հիւմայուն վէ Խազինէի Խասսաի Շահանէ տավա վէքիլի Բաֆի պէյ հաղրէթլէրինէ թէպտիրէն 2նճի Մէճիտի, վէ հատաիրը խասսաի Շահանէ (խաս պաղչէլէր) միւֆէթթիշի Բէշիտ բաշայա 3իւնճիւ Օսմանի,

Եավէրանը Շահանէտէն միրայ Իսմայիլ պէյէ 3իւնճիւ Մէճիտի,

Պահրը Սէֆիտ պօղազը մուհաֆըզ

վէքիլի ֆէրիդ Բիֆաթ բաչա հաղրէմլէրենէ թէպտիլէն 2նճի, վէ ճէզաիրը-Պահրը-Սէֆիա գալէրէրի պիրինճի թօլճու ալալը միրալալը Ահմէտ պէյէ Յիւնճիւ, վէ Թօբխանէի ամիրէ տիվանը հարպը տաֆիսի աղասընտան միրալայ Սաիտ պէյէ միւճէտտէյնէ Յիւնճիւ Օսմանի,

Տուլունը ումումիյէ միւտիրի Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտի հազրէմլէրինէ թէպտիլէն Յիւնճիւ Օսմանի,

Պալը Ալի թէրճէմէ օտասը մուհիմմէ միւտիրի Շեւքրի էֆէնտիյէ Յիւնճիւ Օսմանի, վէ խուլաֆատան Ամա վէ Իզզէթ պէյլերէ կիւնճիւ Մէհմէտի,

Մրբը ֆէվգէլատէ գօմիսէրլիկի մանէթինէ մէմուր սեպզէ գօմիսիօնը ըէսի պինպաչը Մուսթաֆա պէյէ կիւնճիւ Օսմանի,

Սէլանիք Տուլունը Ուսմանիյէ նէզարէթի մէրքէզ միւտիրի Ֆէվզի պէյէ կիւնճիւ Օսմանի,

Ֆէնէրլէր իտարէսի միւտիրը սանիսի Մաարիլլի էֆէնտիյէ Յիւնճիւ Օսմանի,

Իտարէի մէրգում մուհասպէճիսի էմվաբ Պալատուբ էֆէնտիյէ թէպտիլէն վէ քէթէպէսինտէն Հօճէն Մաարիլլի էֆէնտիյէ միւճէտտէսնէ կիւնճիւ Մէճիտի,

Կիրիա Աւսթրիա գօնսոլօսը օլտրը հալտէ Պէյրութա թահվիլը մէմուրիյէթ իտէն Մ. Բօմա Յիւնճիւ Մէճիտի,

Եըլտըզ սէրայը հիւմայունը հատիգասը պաղչէվան պաշրը Մ. Տիրոսվանա կիւնճիւ Օսմանի,

Ֆրանսա միւթէպէրանընտան Պէյրութ արապա շիրքէթի միւտիրի դօնթ տը Բէլմանիյէ թէպտիլէն 2նճի Օսմանի,

Աւսթրիալը շրվալիէ տը Զուանդն մատամասընա Յիւնճիւ Շեֆգաֆ,

Բարիզ դօնթօար տ'Էսդօնթ պան դասը բէիոը էվէլլինն մախսուսմ պէ պանդը մէզգիւրը մուավինի Մ. Ատօլֆ Հօճ իլէ Ֆրանսա միւթէպէրանընտան Մ. Վէնսան Ֆօրթօլյէ կիւնճիւ Մէճիտի,

Խազինէի Խասսա Շահանէ էմրը Հիւմայուն դալէմի միւտիրի Զէքի էֆէնտիյէ կիւնճիւ Օսմանի, վէ գալէմի մէզգիւր խուլաֆաընտան Ճակոբ էֆէնտիյէ կիւնճիւ Մէճիտի,

Ֆապրիգալ հիւմայունլար միւտիրի Միրկիվա Արիֆ բաչայա թէպտիլէն 2նճի Մէճիտի,

Սիսամ ճէզիրէսի սրհհյէ քեռթիպի Տիմէսթօգլի Եօրսանլուսէ էֆէնտիյէ 5ինճի Մէճիտի նիշանը իհսան պուրրըմճը տը։

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Եէաք իղիխաալ վէ քէթմտէ գալան էմրալը Էվգաֆին զահիրէ իսրաճը զըմնընտա վիլայաթտա պիրէր էվգաֆ գօմիսիօնլարընդն թէչքիլի խուսուսրնա իրատէի Սենիյէ սուտուր իմմիշ տիր։

—Բուսիա տէվլէթի թարաֆինտան Եանեա գօնսօլօսարընդնա Մ. Լիմլանօֆ թային օլընարագ մէմուրիյէթի ճանիպը Պապը Ալիտէն թատրիգ պուրրըմճը տը։

—Թարաֆը հազրէթը Բատիշահիտէն Ռումանիա դրալընա իհտա պուրրան պիր չիֆթ պէկիրի իթա ու թէպլիմէ մէմուր պուրրըան էրքեանը հարպ պինպաչրլարընտան Թէվֆիկ պէյ՝ կէչէն բէնճէշեպիհ կիւնիւ Սինանա սէրարընա միւվասէլէթլէ դրալ թարաֆինտան դասրալ օլընմըշ, վէ քէնտիսինէ էմրուալ տը Ռումանի նիշանընդն պիր դրթասը իթա դրընմբ տը։

Թէվֆիդ պէյ՝ Իթալիա օրտուսը մանօվրալարընտա հաղրը պուլընմադիւզրէ Պուդրէշտէն Բօմայա ադիմէթ էյլէմիշ տիր։

—Շուրաի Տէվլէթ Տախիլիյէ տարիրէսի միւթէհայիզանը խուլաֆաընտան համիտ Զէյա պէյ՝ Լազդիյէ սանճաղը թահրիրաթ միւտրլրլիկինէ թային դրընմբ տը։

—Սաղրդալը կիւրուհինտէն Եուանը Սթամաթ իլէ պիր բէֆիգի՝ կէչէն կէճէ Իսմիւտարա Նուհ գուլուսը ճիվարընտա պիր Բումսիմիթճինն իւդէրինէ հիւճում իտէրէք վէ կէօղլերինէ գրբմընը պկպէռ աթարագ վէ գամա իլէ էլինի տէ եարալայարագ 700 զրուշընը զասպ իլէ ֆիրար իթմիշլէր իսէ տէ, մուախիսերէն մէզգում Սթամաթ տերտսթ իտիլմիշ տիր։

—Մանասթիր վիլայէթինտէ Գօզանատան եազրլրընդնա կէօրէ, մահալը մէզգիւր հայտուտալարընը թագիպէ չրգմըշ օլան ժանտարմալար՝ պիր քէօղլիւյէրաթ կէլիպ հայտուտալարըն նէ թարաֆա գայտրդալարընը սօրմուշլար իսէ տէ, քէօղլիւ՝ իլէրուտէ հայտուտալարընը ինթիգամինտան գօրդարագ օլ պրպատ մալիմաթ իմա իթմէմիշ օլմաղլա, մէզգում զապիթէր՝ քէնտիսինէ իգրար ու իթիրաֆա մէճպուր իթմէք իչին պէկիր կիրի Նալամայա դալար վէրմիշլէր, վէ եէրէ եաթըրարագ ժանտարմալարտան պիրի պիր պէկիր նալընը սաղ պարընա վալ իտէրէք պէօյուք չիվիկէր իլէ Նալամայա պաշլամըշ օլմաղլա, 3 չիվիտէն պարալարը բարչալանմըշ օլան պիչարէ քէօյլու՝ նիհայէթ հայտուտարընդն իլթիճա իթտիրլերի մահալի խապեր վերմէյէ մէճպուր օլմուշ տը։

Հայտուտ վէ հայտուտ եաթագլարընը թէէտիպ իթմէք իչին ճէպ գանունենամէսինտէ թաեին օլընան ճէզալար միյանընտա պիր ատամը պէկիր միսալի նալամագ կիպի ճէզա պուլունմասընդընտան, մէրգուման դապրթանդն՝ իչպու հարէքէթը նապէճալէրինտէն տօլայը մահալինճէ թահրիր մուհաքէմէյէ ալընարագ ճէզալի սեզալարընը կէօրէճէքլերի գավիէն մէմուլ տը։

—Տիյարպէքիրլի միւթէվէֆա Սրտգլի էֆէնտի ֆաճիասընտան տօլայը Ֆուատ վէ Դասրմ վէ Նազիֆ պէյլէր իլէ խրզմէթարարլարը Գագօ Հիսէյին վէ Դապապրյրդ Ահմէտ վէ սէիս Ալի նամ չախալար հագգրնտա պունտան ադտէմ մահքէմէի ճինայէթտէն վերիլէն հիւքմ՝ մահքէմէի թէմիզիպտէն ատիյէն նագդ խիլմիշ օլմաղլա, մէրգուման եէնիտէն մուհաքէմէլերինէ պագրմագ իչիւն թահրիր թէվգիֆէ ալընմըշլար տը։

Բէյթէրսպուրկ կազէթալարընտա օգուստոսդընա կէօրէ, իքրամիյէի Ռուս խալիգրազ թահվիլաթլարընտան 10,000 ռուբլի գազանան պիր թահվիլին սախթէ պիր սուրէթի եարբլարագ Ռուսիա պանգասընա արզ օլընմիշ, վէ պանգա իսէ մէզքիւր թահվիլին սախթէ օլտրդընը ֆարգ իտէմէյէրեք մէպլաղը մէզպուրը թէմամէն թէէտիյէ իթմիշ օլտրը հալտէ, պու քէրբէ մէզքիւր թահվիլին սարլ սուրէթի իլաէ իտիրմիշ օլմաղլա, մէզքիւր իքրամիյէի պիր քէրբէ տահա թէէտիյէ իթմէյէ մէճպուր օլմըշ տը։

Ռուսիատա Սէմէնով նահիյէսինտէ պիր քէօյտէ պիր Ռուս Օրթօտօքս բաբաղը՝ կիւնիւն պլրինտէ բէք զիյատէ իչիպ սէրհօշ օլարագ, պիր քէօղլու գարընդն խոստովանանքտա սէօյլէտիկի սըրրընը գօճասընա խապէր վերմիշ, վէ հիւքիւմէթը ռուհանիյէ քէֆիյէթի տուլուպ թահրիր միզաքէրէյէ ալմըշ օլտրընտան, մէրգում՝ բաբաղ՝ յուլիս 12տէ քիլիսէտէ իճրան այն իթտիքտէն, վէ թէչէֆը նէֆս ալէյհինտէ շէտիտ պիր վաղ վերտիքտէն սօնրա, քէնտի քէնտիյէ էօյտիրմիշ օլմաղլա, էչպու թէչէֆը նէֆսին պիր էսրը ճիննէթ օլտրընա գարաբ վերիլէրէք, ճէնազէսի՝ միւթատ օլան զիյնէթէյէ գալտրրրմիշ իսէ տէ, էհալինին մուխալէֆէթի իւզէրինէ բարարդն ճէսէտի՝ քիլիսէնին եանընտա կէօմիւլմէյիպ, ուզագտա քիւչիւք պիրգապրխանտա տէֆն խիլմիշ տիր։

Ռուսիա մէարիֆ նէզարէթի՝ պու քէրբէ մէքթէպլէր իսարէսինտէ պիր թահրիրաթը ումումիյէ իրսալ իտէրէք, մէքթէպ թաթիլլերինին խիթամընտա, իքինճի սընֆի մէքթէպլերինէ գայտ օլընճագ եահուտի չակիրտանդն մրգտարը՝ հուտուտ ճիվարընտաքի էյալատա 100տէ 10ը, վէ էյալաթը մէզքիւրէ խարլճինտէ 100տէ 5ի, վէ Բէթերսպուրկ իլէ Մոսգուատա 100տէ 3ի թէճավուզ իթմէմէսինէ տիգգաթ իթմէլերինի էմր ու թէնպիհ իթմիշ տիր։

ՎԱՆՏԱ ԶԵԼԶԵԼԷ

Շէհրը մէզքիւրտէ օգոստոսդն Յրնճը կիւնիւ վուգու պուլմուշ օլան զելզելէ հագգընտա թարաֆրմընդա պէր վէճհը աթի եազըլըշ տը։

Օգոստ. 6 երկուշաբթի օրը ամէն ոք իւր գործով զբաղած էր, երբ ժամ 9ին երեք զարհուրելի ցնցում եղաւ։ Ցնցումն որ իբր 1 բոպէի մէջ եղաւ եղաւ յաջորդեցին ամբան սաստիկ էր, որ կը թուէր ցամաքին տատանիլ հեզուկի մը վրայ իբր մակոյկ մը ծովին կոհակաց վերեւ։ Հանրական սարսափ մը և զարհուրանք պատեց ընդհանուր ժողովուրդը որ իբրեւ մէկ անձ դուրս խուժեց իւրաքանչիւր ոք ծածքի ներքեւէ։ զի բացօդեայ վայրեր ապաստանել միակ մտածումն էր ամենուն որ մուցած էր ինչքեր ու գոյքեր, այլ բարերաղաբար երկրատատան չարժն չէորրորդուեցաւ։

Երեք դղրդմանցն իբր հետեւանք խորտակեցան շուկայի մէջ խիստ բազմաքանակ դիւրաբեկ անօթներ, որպէս և տանց մէջ. փեռեկուեցան նոյնպէս շատ պատեր և ցանկեր։ Բայց թէ համայնական քանդումի տեղի չունեցաւ, կը թուի այդ մեզ ոչ զի չարժին ցնցմունքն նուազ զօրաւոր լինելով անբաւական էին առ այդ, այլ զի մեր երկրի շէնքերն հոզակերտ (այսինքն անթուրծ աղիսէ) լինելուն քարուկիր շէնքերու նման ընդունակ չէին երկրաշարժին հարուածոց նշաւակ ըլլալու։ Գուցէ ճիշդ չէ մեր այս տեսութիւն, բայց հարկ կը համարինք յիշել որ Վանայ մէջ հաղուագ ջրհորներու գոյութիւնն ալեթերեւս կրցած է նըպաստել, որ շարժն չեղաւ աւելի ուժգնագոյն և աւերիչ։

Իդէպէ ասստանօր յիշելի թէվանայ ծովուն արևմտեան հիւսիսային եզերքը գտնուող Սիփան լեռը որ է փոքր Մասիք, հինաւուրց մի հրաբուղխ է որ այժմ մարած կերեւի։ Մարած կը տեսնենք բստ երեւոյթին, զի նորա բաժակաձեւ խառնարանին մէջ քանի՛ չ՛յիշուիր բնաւ երկար ժամանակէ հետէ, գրեթէ խլաթ քաղաքին կործանումէն ի վեր որ քանի մը դարու անցեալ ունի Սակայն ինչպէս մեծն Մասիսի հրաբուղխ՝ երկար ժամանակէ ի վեր մարած կարծուելով հանդերձ բռնկեցաւ 1840ին, աւերելով Ակուռի գիւղն, նոյնպէս գուցէ և նորա վոքրը եղբայրն Սիփան կուզէ նորա օրինակին հետեւիլ։

ԱԼԹՐՆՃԸ ՏԱՒՐԷԻ ՊԷԼԷՏԻՑԷ

Թարաֆրընտան կէլէն իլան

Ալթրնճը տաիրէնին պաղը մահալէրինտէ չիյէք խասթալրը օլտրը իսթիխպար օլընմասը իլէ տաիրէտէ միւսթախտէմ թապիպան տաիրէտախիլինի կէղիպ տօլաշարագ նէ գատար աշտրզ ֆուգարաի ամֆալ վար իսէ անլէրէ մէճճանէն աշը ամէլիյաթը իճրա իտէճէքլերի իլան օլունուր։

22 աղօսթօս 303 3—1

ԼԷԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ

Բ. Տարեշրջան

Թէրագգրյաթ վէ մուհասէնաթը քիւրիյէսի հասէպիլէ միւտտէթը գալիլէ զարքընտա բաղպէթը ումումիյէէ մազհար օլուպ էզհէր ճիհէթ ամմէնին թագտիր ու թէչվիգինէ նաիլ օլան մէքթէպիմիզին էյեամը թաթիլիյէսի անգարիպ խիթամպուլաճարընտան, չու միւնասէպէթլէ հէյէթը թալիմիյէսինի տախի, տարիմա սէմէրաթը մէշհուտէսիլէ սիրքը ճէլիը խաճէկեանա չէրէֆպախշա օլան միւտէրրիսխը քիրամրն թային վէ ինթիխապը իլէ մունթազամ սուրէթտէ թէրթիպ իտէրէք տէրսլերէ տախի իլուլ 1ատէն իթիպարէն պէտ վէ միւպաչէրէթ օլընճագ տը։

Մէքթէպին լիսանը ումումիսի Ֆրանսրզճա օլուպ, պունդն սուհուլէթլէ թահսիլի իչին Բարիզտէն խուսուսի օլարագ կէթիրիլմիշ պիր Ֆրանսրզ սէր մուպասսրրտան (ընդհ. հսկող) պաչա թալէպէնին ֆուռնիչինէ տահա զիյատէ մէտար օլմագ իչին 8–10 եարընտա տախիլի Ֆրանսրզ չօճուգլարը տախի մէքթէպճէ թէտարիզ օլընմիշլար տը։ Էլհասլ մէքթէպին մէճպուրի լիսանլարը լիսանը մատերզարմրզլէ Ֆրանսրզ վէ Թիւրքճէ լիսանլարը օլուպ, իւլում՝ օլարագ տախի իրմը հիսապ, ուսուլը տէֆթէրի (տոմարակալութիւն) թիճարէթ դանունենամէսի վէ սաիր ումուրը թիւճճարլիյէ յէ սպիտ մէվատտը միւհիմմէտէն իպարէթ տիր։ Իսթիյարի օլանլար Ինկիլիզճէ, Ռումճա վէ Ալմանճա լիսանլար տը։

Տախիլի չակիրտանդն իճրէթը սէնէվիսի սունուֆը իտատիյէ (նախապատրաստական) իչին 25 վէ սունուֆը ալիյէ (ուսումնարանական) իչին 30 լիրան Օսմանի տիր։ խարիճիլէրինէ, սընֆրքընա կէօրէ 30–40–50–60 զուրուշ տը։

Չիյատէ մալիմամի ալմագ խաթէյնէրը հէր կիւն կէտիկ բաչա Տիվանը Ալի սօգաղընտա համամ սրբասընտա վագը մէքթէպ միւտտրիյէթինէ միւրաճաաթ իտէպիլիրլէր։

Էլսինէ մէքթէպը ումումիսի միւէսսիս վէ միւտտրի

Տ. Մ. Մէրէճանեան

20 օգոստ. 1887 Կ. Պոլիս 4—1

ՍԱՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕԲԱ ՖՕՐՍԱՄԸ

Լօնտրա 3 սեպտ.

Ինկլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	101-½
Օսմ. էսհամը աչրլրը	14-5/16
» » գարանտը	14-5/16
» » Սէրի Ա	23-
» » » Պ	14-⅝
» » » Ս	14-⅛
Օթօման 1871	74-¾
Օսմանլը Պանգասը	09-¾
Բուսիա խթիգրազը	95-⅞
Մը զր ոուլ. մութթահրուէ	74-¾
» խմթիյազը	98-⅛
Տահրա Սանկէ Մըսրը	71-⅞
Ռօյալ խթիգրազը	95-¼
Մա ճառ խթ. էսհամը 1877	-
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	23-512

—

Բարիզ 3 սեպտ.

Ֆրանս. էսհ. 3 % Ֆր.	82-17½
» » 4½ %	108-35
Եէնի Օսմ. էսհամը աչրլրը	14-50
» » » գարանտը	14-45
Մէսրուպէյ	
Սէրի Պ.	14-60
» Ս.	14-45
Բուսիէի չըմէնտրֆէրի	33-25
Օսմանը Բէյթիսի էհսամը	-
» Պանգասը	499-37½
Գրէտտի Լիոնէ	573-75
Գրէտտի Ֆոնսիէ	1362-50
Լիոն ագսիօնը	1260-
Սիւվէյէշ ագսիօնը	2005-
Բուսիա 5 % 1877	099-¾
Իթալիա էսհամը	098-42½
Մրսրը ֆոնտ. մութթահրուէ	330-
Սուէնան 3 % 1879	355-
Գամպիօ 3 այ վատէ	25-37

—

Վիէննա 3 սեպտ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	126-05
Բուսէլի չըմէնտրֆէրի	16-20

—

ԳԱԼԱԹԱ ՖՕՐՍԱՄԸ

Էսհ. ումմ. տիւն ագչ. գաբ.	15-35
» » » էն եիւքսէք	15-37½
» » » էն ազաղը	15-35
Գու սապահ աչրլրը	15-35
Խութիդրազը տախիլի տիւն գաբ.	38-16
» » » էն եիւքսէք	38-18
» » » էն ազաղը	38-16
» » » աչրլրը	38-18
Մրսրը մութթահրուէ գաբ.	-
Գու սապահ աչրլրը	-
Սէրի Ա.	23-20
» Գ.	14-30
» Դ.	15-35
Բուսէլի չըմէնտրֆէրի	34-12½
Ագչէ ֆարվի	08-
Բէյօր Ղրշ.	36-
Հէվալէսիզ »	42- ½

—

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտտի ժէնէրալ	ք.ք. 6-30
Սթամպուլ պանգասը	5-35
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-
Թրամվայ	3-15

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻԾԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշ.տան	Ղրշ. Բէ.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108-22
Մէթալիք »	98-10
Պէշլիք »	102-35
Ալթընըզ »	102-35
Ինկիլիզ լիրասը	110-16
Ֆրանսզ ալթունը	87-36
Բօլ	80-30
Գրէմից ալթունը	51-20
Գարպօն գրամէսի	10-15

ԹԱՍԾԻԾԷ ՖԵԱՂԸՏԸ

10) լիք քեաղըտ	
20) » »	15-30
100) » »	
500) » »	
1000) » »	15-20
50000) »	

ԻԼԱՆԱԹ

ԹՈՒԶԼԱՏԱ ԻԶՄԷ ՍՈՒՑՈՒ

Եէլ, սըզը, էկօյիւս, վէրէմ, սօղուլճան խասթալրգալրընը վէ պէլ ադրըսընը վէ սաիր խասթալրգալարը տէֆ խէն ալ սինիրլէրէ գուվվէթ վերէն Թուզլատա Հաճի Բիգա բաչա պաղրնտա պուլընան իշմէ սուլրընն չու սօն կիւնէրտէ եաղան եաղմուրլարտան պօզուլարը բիվայէթ օլունընը, վէ պու սէպէպտէն Տէրսաատէթտէ բէք չօգ խասթալարընն կիթմէմէքտէ օլտուգլարընը մէկքիւր սույա կիտէն պաղը քէսան պէյան իթմէյէր իսէ տէ, Թուզլատա ապա եաղմուր եաղմանը վէ եաղսա տախի սուլրն խասէսինէ հէչ պիր խալէլ կէլմէյէճէկի միճէրրէպ պուլունմը օլտրընտան, պու կիպի բիվայէթլէրէ հէվալէի սէմ ու իթիպար օլընմասընը վէ հաթթա գուրագլըգ հասէպսիզ պու սէնէ մէքքիւր սուլրն տահա գուվվէթլի վէ չիֆապախշ օլտուղը խասսէթէն իլան ու իխթար օլունուր։

Մէքքիւր սուլրն միւտտէթը թէէսիրի՝ սեպտեմբերին 15ինէ գատար տը։

Թուզլատա

Հ-ոմ Եըլկի

3—1

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՄՓԷՐԻ

ճանիպը ալիսինտէն

—

Նիզամիյէ թահնիյէ իտարէսի իչին միւպայաա օլընճագ օլան ալթմըշ պին քիլը ճէտիտ պուղտարն իչպու աղօսթօսրն եէրմի ալթընը չարչէնպիհ կիւնիւ պիլմիւնագասա գարարը գաթիսի վերիլէճէկինտէն վէ եէրմի եէտինճի բէնճէշնպիհ կիւնիւ տախի թէգարրուբ իտէճէք ֆիյաթընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապալ իտիլէճէկինտէն, իթասընա թալիպ օլանլարրն մագամ Սէրասքէրի Լէվազիմաթը Ումումիյէ տարէսինէ կէլմէէրի իլան օլունուր։

22 աղօսթօս 1887

3—1

Խազինէի Խասսա Շահանէ

ճանիպը ալիսինտէն

—

Երզագ վէ հուպուպաթ անպարլարը իչիւն ալընճագ պուղտայ վէ արբա վէ մըսրը վէ սամն վէ օղանրն դարարը գաթիսի իչպու աղօսթօսը բումմինն երմի ալթընը չարչէնպիհ կիւնիւ սաաթ ալթրան նիհայէթ տօգուզա գատար բուղէնը զէյթ, ֆասուլբա, նօհուտրն տախի միանգ ասասրնա պաչլանճաղընտան, թալիպ օլանլարրն բազար վէ չարչէնպիհ կիւնէրի Խազինէի Խասսի Շահանէյէ միւրաճաաթ էյլէմէէրի իլան օլունուր։

22 աղօսթօս 303 3—1

Այտրն վիլայէթի միւլհագաթրնտան Սարուխան սանճաղընտա Ագհիսար գազասընտա քիանն Մարմարա կէօլիս սայրը մահի բուսումինրն 303 սէնէսի մարթը իպրիլ իտասրնտան իթիպարէն 6 սէնէլիկի 1172015 վէ 10 սէնէլիկի 2125000 զրուշտա թազինէ վէ մահալի թալիպլէրի էօհտէսինտէ էլուպ, չէհրը հալը բուսմինն 29նճը ճումաա երթէսի կիւնիւ սաաթ 10ա գատար միզայէտէսինէ տէվամ օլընարագ օ միւտտէթի զարիֆընտա հէր քիմին էօհտէսինտէ թէգարրուբ իտէր իսէ գաթիէն օնա իհալէսի իճրա զըլընաճաղընտան, զամանլէ թալիպ օլանլարրն Խազինէի ճէլիլէ ալար վէ բուսումամ իտարէսի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունը։

23 աղօսթօս 303

3—1

Թաթավլատա համամճը Վասիլաքինն սէնէ 96 վէ 57 նումէրօլու իլամ մուճպինճէ, Արիասէ գատրնա տէյնի օլան մալիսմ էլ մրգտար մէպալիդն թէսվիյէսի զրմիրնտա, թաթավլա գարիյէսինտէ Գուրթ օղլու սօգաղընտա 47 նումէրօլու համամատա միւթէսաբրքի օլտրը նրաֆ հիսսէի չայիասընն թարիխը իլանտէն իթիպարէն 15 կիւն սօնրա պիլմիւզյէտէ ֆիրուխթ իթտիրիլէճէկի Պէյօղլու պիտայէթ մահքէմէսի Իճրա մէմուրիյէթի ճանիպինտէն իլան օլունուր։

22 աղօսթօս 303

ԹՐՔՏԱՎԱԾԷ ՎԱՃԱՌԱԼԱՔ

ԻՍԱՐԼՍԻ

ՊԷՀԷՐ ՀԱՅԹԱՍ ՕԼԱՐԱԳ ՏԷՐՕԱԱՏԷԹԼԷ ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՑԷ ՊԷՑՆԻՆՏԷ ՍԻՐԱԹ ԲՕՍԹԱՍԸ 4½, ԿԻՒՆ ԶԱՐՓԸՆՏԱ

Բէրէյրա գաբթանդն թահթը գօմանատարնտա Շուրէյյ նամ վաքար 1500 թօնէլաթօ համուլէսինտէ վէ 480 պարկիր գուվվէթինտէ օլարագ ալաֆրանկա Սեպտեմբերին 7նճի չարշէնպիհ կիւնիւ էզղէնտէն սօնրա ալաֆր. սաաթ 4տէ Տէրսաատէթտէն հարէքէթլէ ԶԱՆԱԳԱԼԷ, ՄԻՏԻԼԻ, ԻԶՄԻՐ վէ ԲԻՐԻԷՑԷ օղրայարագ բազար էրթէսի սապահյամը 4½ կիւնտէն ԻՍԿԷՆՏԷՐԻԾԷՑՁ մուվասէլէթ իսէճէք տը։

Երիէ բօսթահ մէգքիւրէնին ԻՍԿԷՆՏԷՐԻԾԷՏԷՆ հարէքէթ իտէն Դէրէյէնիլ Շամ վաքարլարընա ագթարմա օլունարագ ԲՈՐՏ ՍԱԻՏ, ԵԱՖԱ, ՊԷՑԻՐՈՒԹ, ԹԱՐԱՊԼՈՒՍ, ԼԱԹԱՔԻԱ, ԻՍԿԷՆՏԷՐՈՒՆ վէ ՄԷՐՍԻՆ, վէ Պահրը Ահմէր իսկէլերինէ եօլճու, մալ վէ էմանէթ գապուլ օլունանագ տը։

Եօլճուլար վէ էմանէթ թահմիլ իթմէք իսթէյէնլերի իչին Իզմիրլի վալիսէ խանընտա վէ եախսատ Գալաթա Վալիսատ ճամատէսինտէ Եուսուֆ Իզզէթտին էֆէնտի խանընտա քեսին գումբանեաի մէգքիւր իտարէխանէլերինա, միւրաճաաթ իթմէլերի։

ԲԻԻԶԻԻԲԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

ԷՃԶԱԼԽԱՆԷ

26 — ՍԹԱՄՊՈԼՅԱ ԵԷՆԻ ՃԱՄԻՏԷ —26

ՍԲԷՋԱՐ ՏԻՒՔԵԱՆԼԱՐԸ

ՍԹԱՄՊՈԼՅԱ	ՊԷՑՕՂԼՈՒՆՅԱ
77 — ՓԵՏՐԻՒ ՊԱՇԸՆՅԱ — 77	168 — ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՅԱ — 168

Մէգքիւր էճզալխանէ վէ սբէջար տիւքքեանլարընտա միւթէտտիտ վէ էնվալ թէրքեալթը քիմէկվիյէ վէ էճզա վէ մուալէճաթ վէ ալաթը ճէրրահիյէ, վէ ալէա ճինս լասթիգ իլէ չէլիքտէն մասամուլ ալաթ ու էտէվաթ, վէ Լիսթէր ուսուլինտէ պաղլար, վէ Ֆրանսզ վէ Ինկիլիզ էճզալարը, սօլֆաթօնրն էն ալա ճինսի, եէրլի վէ էճնէպի մատէն սուլարը, ֆոթօկրաֆճըլար իչիւն թէրքեալթը քիմէկվիյէ, Ֆորտս չարալարը, գօնեագլար, էնվալ իչիւէր, գօգուլը սապունլար, նէֆիս բուտրա, օ տը Ֆուլօնեը, սաչ սուլարը, տիւկիւնլիքլէր, վէ սբէջարլար իլէ քիմեանանէլերէ մախսուս ճամ գապլար վէ ալաթ ու էտէվաթ մէվճուտ օլուպ, Թօբտան վէ բէբաքէնտ ֆիրուխթ օլունը։

Քէզալիք մէգքիւր տիւքքեանլարտա մուայէնէ թըգպիյէ տախի իճրա օլունընպ, պունա մախսուս օտալարը վար տը։

Պէյօղլու էճզախանէսի կէնէլերի աչրդ տը։

Զէյլ.— Պիճիճիմ էճզա վէ էմթաամրդն էն ալա ճինտէն օլտուղընը վէ բէք էհվէն ֆիյաթլա սաթլարդընը Տօղթօր էֆէնտիլէր վէ բաղպէթլու էհալիյէ իլան ու պէյան խէրիզ։

ՊԼՕՅԻՒՐ ԷՇԵԱ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

JEAN PSALTY

ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՅԱ ԳՈՒԼԷ ԳԱԲՈՒՍԸՆՅԱ Նօ. 657–659–661–663

ՄԻՒՀԷԳԻՄԼԻԳ, ՆԷՕԱՄՍԷՔ, ԷՀԷԼԻՆՅԻՑՔ

Բարիզ, Ինկիլիզ, Ալէման վէ Պէլճիգա մանուֆաքընտան օլարագ պէօյուք մօպիլեա վէ էշեա ֆապրիգա վէ տէբօղիթօսը։

ԲԻԻԼԼԻԹԷԼԻ ՎԷ ԶԷՇԻՏԼԻ ՀԱԶԸՐ ՄԱԼԼԱՐ

Էմթաամ մէգքիւրէնին միւհէմմիք վէ նէֆասէթինէ միւթէմէլին օլմաղ իչիւն Մ. Բաալթինին մաղազալարընա զկյարէթ իտիլսէ քեաֆի տիր։

Զէյլ— Իշտա՝ մաղազա՝ ԲՍԱԼԹԻ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ մաղազասը գանն օլընմամաէ տը։

Իրէնա

Մ. ԺԱՆ ԲՍԱԼԹԻ՝ քէնտի պիր խայլը միւշթէրիլէրինէ սուհուլէթ օլմաղ իւզրէ պու տէֆա Պէյօղլուսնա Տօղրու եօլտա վագը Ադա ճամիտէ Շարլ Գուլթօ նամ պէօյուք էվին ալթընտաքի մաղազատա պիր չիւպէ քիւշատ իթմիշ տիր։

ԲՕԼ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԳԱԼՏՐԸՐՄՏԱ 80 ՆՈՒՄԷՐՕՏԱ

ՆԷՕԶԻ ՎԷ ՁԷՐՊԱՃԼԸԶԱ ՄԻՒՀԻԱԼԻԳ

ԱԼԷՔՍԱԹ ԹԻՒՃՃԱՐԸ

Մէգքիւր մաղազատա կէօզէ վէ ճէրրահլըզա միւթէալլիգ էնվալի ալաթ ու էտէվաթ մէվճուտ տը։

Լէգիմիզ, եումուշագ վէ սէրթ լասթիգտէն (գաուչուտան) մասամուլ մէրուտար միւխթէլիֆէ, գաբզգ պաղլարը, էնվալ չիրինկալար, էլէքթրիգ մաքինալարը, միլան իւլ հավա (պարօմէթր), միզան իւլ հարարէ (թէրմոմէթր) վէ էյի ճինս կէօզլիւքլէր պուլընմագտա տը։

Մ. Բօլ Ֆոյաճեան՝ հէր նէվ սըբարըլաթ վէ թամիրաթը էհվէն ֆիյաթ իլէ իճրա վէ տէրէօհտէ իտէր։